ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ВА МАДАНИЯТИ ЯНАДА ЮКСАЛАДИ

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ.

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТАН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР.

43-йил чиқиши № 6 (11755). | Шанба, 7 январь, 1961 йил. | Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги давлат плани тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тайёрланган Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги давлат плани Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг тузатишлари билан бирга маъқуллансин.

2. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги давлат плани юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг хулосасида баён қилинган таклиф ва мулоҳазаларни, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлисларида депутатлар томонидан айтилган таклиф ва мулоҳазаларни қараб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1961 йил 6 январь

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг 1961 йилги Давлат бюджети тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1-модда. Ўзбекистон ССРнинг Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган 1961 йилги Давлат бюджети Бюджет комиссиясининг доклади юзасидан қабул қилинган ўзгартишлар билан бирга даромадлар бўйича 1.157.359 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 1. 157.359 минг сўм миқдорида тасдиқлансин.

2-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетида давлат ва кооператив корхоналари ҳамда ташкилотларидан олинадиган даромадларнинг умумий суммаси 936.543 минг сўм миқдорида белгилансин.

3-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетида халқ хўжалигини — оғир саноатни, қурилиш индустриясини, енгил ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалигини, транспортни уй-жой-коммунал хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантиришни маблағ билан таъминлаш учун бўладиган харажатларнинг умумий суммаси 467.802 минг сўм миқдорида белгилансин.

4-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетида социал-маданий тадбирларга — умумий таълим мактаблари, техникумлар, олий ўқув юртлари, илмий-тадқиқот муассасалари, фабрика-завод шогирдлиги мактаблари, кутубхоналар, клублар, театрлар, матбуот, радио эшиттиришга ҳамда маориф ва маданият соҳасидаги бошқа тадбирларга; касалхоналар, болалар яслилари, санаторийлар, соғлиқни сақлаш ва физкультура соҳасидаги бошқа муассасаларга; пенсия ва нафақаларга ажратиладиган маблағларнинг умумий суммаси 609.856 минг сўм миқдорида белгилансин.

5-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетида давлат идора органларини таъминлаш учун ажратиладиган маблағлар суммаси 26.411 минг сўм миқдорида белгилансин.

6-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги республика бюджети даромадлар бўйича 654.083 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 654.083 минг сўм миқдорида тасдиқлансин.

7-модда. Тошкент шаҳри, областлар ва Қорақалпоғистон АССРнинг 1961 йилги бюджетларининг умумий суммаси 503.276 минг сўм миқдорида белгилансин, шу жумладан:

	минг сўм ҳисобида
Тошкент шаҳри бюджети	96.558
Тошкент области бюджети	74.096
Фарғона области бюджети	59.765
Андижон области бюджети	56.699
Самарқанд области бюджети	61.410
Бухоро области бюджети	34.347
Сурхондарё области бюджети	47.948
Хоразм области бюджети	21.876
Қорақалпоғистон АССР бюджети	50.577

8-модда. Умумиттифоқ давлат солиқлари ва даромадларидан Тошкент шаҳри, областлар ва Қорақалпоғистон АССР бюджетларига ажратмалар 1961 йил учун қуйидаги миқдорларда тасдиқлансин:

а) оборот солиғи тушумларидан: Тошкент шаҳри бюджетига 14.1 процент, Тошкент области бюджетига 100 процент, Фарғона области бюджетига 23,8 процент, Андижон области бюджетига 32.3 процент, Самарқанд области бюджетига 27,3 процент, Бухоро области бюджетига 25,9 процент, Сурхондарё области бюджетига 55.0 процент, Хоразм области бюджетига 33,3 процент ва Қорақалпоғистон АССР бюджетига 100 процент;

б) колхозлардан олинадиган даромад солиғидан: Тошкент шаҳри, Тошкент, Самарқанд областлари ва Қорақалпоғистон АССР бюджетларига 100 процент, Фарғона области бюджетига 80 процент, Сурхондарё области бюджетига 75 процент, Андижон, Бухоро ва Хоразм областлари бюджетларига 60 процент;

в) аҳолидан олинадиган даромад солиғидан Тошкент ва Хоразм областлари ҳамда Қорақалпоғистон АССР бюджетларига 100 процент, Сурхондарё области бюджетига 60 процент, Фарғона, Андижон, Самарқанд ва Бухоро областлари бюджетларига 50 процент, Тошкент шаҳри бюджетига 10 процент;

г) қишлоқ хўжалик солиғидан, СССРнинг бўйдоқ, ёлғиз ва кичик оилали гражданларидан олинадиган, ўрмонлардан келадиган даромаддан ва пул-буюм лотереялари тушумларидан 100 процент.

9-модда. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги давлат планида кўзда тутилган тадбирларни маблағ билан таъминлаш учун 1961 йилда Ўзбекистон ССР республика бюджети маблағларидан Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджетига 5.123 минг сўм ва Тошкент области бюджетига 1.371 минг сўм пул ажратилсин.

10-модда. Ўзбекистон ССР республика бюджети бўйича бюджет маблағларининг 1962 йил 1 январига ўтадиган қолдиқлари 16.100 минг сўм миқдорида тасдиқлансин.

11-модда. Тошкент шаҳри, областлар ва Қорақалпоғистон АССР бюджетлари бўйича бюджет маблағларининг 1962 йил 1 январига ўтадиган қолдиқлари 18.280 минг сўм миқдорида белгилансин, шу жумладан:

	минг сўм ҳисобида
Тошкент шаҳри бюджети бўйича	2.860
Тошкент области бюджети бўйича	2.800
Фарғона области бюджети бўйича	2.300
Андижон области бюджети бўйича	2.200
Самарқанд области бюджети бўйича	2.400
Бухоро области бюджети бўйича	1.400
Сурхондарё области бюджети бўйича	2.000
Хоразм области бюджети бўйича	820
Қорақалпоғистон АССР бюджети бўйича	1.500

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри.
1961 йил 6 январь.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг ҚАРОРИ

Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджети даромадлар бўйича 9.672.441 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 9.460.553 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 211.888 минг сўм ошириб бажарилганлиги тўғрисидаги ҳисобот тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри.
1961 йил 6 январь.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1961 йил 6 январдаги мажлиси тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

6 январь эрталаб соат 10 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида бешинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи мажлиси бўлди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **Р. Ғ. Ғуломов** раислик қилди.

Олий Совет Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги Давлат плани тўғрисидаги Қонунни бир овоздан қабул қилди.

Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги Қонун ҳам бир овоздан қабул қилинди ва Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисобот тасдиқланди.

Сўнгра сессия кун тартибидаги учинчи масалани муҳокама қилишга ўтди. «Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва республика меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида» Ўзбекистон ССР Олий Советининг Қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссиясининг раиси депутат **О. Маҳмудов**нинг доклади тингланди.

Докладни муҳокама қилишда депутатлардан **М. И. Кичанов** (Шўрчи сайлов округи), **Р. Сеитниёзов** (Улуғбоғ сайлов округи), **Т. Исмоилов** (Янгиқишлоқ сайлов округи) қатнашдилар.

Олий Совет Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонунни бир овоздан қабул қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг депутат И. В. Бабковни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги, депутат И. В. Бабковни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари қилиб тасдиқлаш тўғрисидаги, депутат Р. Сахибоевни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари қилиб тасдиқлаш тўғрисидаги Фармонлари тасдиқланади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари депутат **Р. Сахибоев** кун тартибидаги тўртинчи масала бўйича — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида доклад қилади.

Олий Совет тўртинчи ва бешинчи сессиялар ўртасидаги даврда нашр этилган Фармонларни бир овоздан тасдиқлайди, Ўзбекистон ССР Конституциясига тегишли ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги қонунни қабул қилади.

Шу билан Ўзбекистон ССР Олий Советининг бешинчи сессияси ёпиқ деб эълон қилинади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг ҚАРОРИ

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Фарғона областида Қўқон районини тузиш тўғрисида»ги Фармонини тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Фарғона областида Қўқон районини тузиш тўғрисида»ги 1960 йил 29 август Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри.
1961 йил 6 январь.

ҲАР ГЕКТАР ЕРДАН 120 ПУД ГРЕЧИХА

МОСКВА, 5 январь. (ТАСС). Курск область, Солнцевский районидаги «1-Май» колхозининг бригадири П. М. Стрекалов партия Марказий Комитетига, Н. С. Хрушчевга мактуб билан мурожаат қилиб, у ўз мактубида гречиха етиштириш бўйича қабул қилган мажбуриятларини муваффақиятли бажарганлиги ҳақида ёзади. Унинг бригадаси 54 гектар ернинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 120 пуддан гречиха олди. Колхознинг гречихадан олган пул даромади 160 минг сўмни ташкил қилди.

П. М. Стрекалов янги мажбурияти ҳақида хабар қилади: у бу йил ҳар гектар ердан 130 пуддан гречиха, 180 пуддан тариқ, 800 центнердан маккажўхори ва 300 центнердан қанд лавлаги олишга аҳд қилган.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев жавоб мактубида эришилган натижани ажойиб натижа деб атади. У айтдики, бригада тажрибаси Курск области нақадар кўп гречиха етиштириши ва давлатга сотиши мумкинлигини кўрсатади.

Асосий нарса — кадрлардир, деб ёзади Никита Сергеевич. Агар областдаги ҳар бир колхоз ва совхозда гречихани ишнинг кўзини биладиган кишилар етиштирадиган бўлса, албатта муваффақиятга эришилади.

Н. С. Хрушчев ўз мактубининг охирида П. М. Стрекаловга, унинг ишдаги ўртоқларига ва барча колхозчиларга самимий табрик йўллади.

ЎРТОҚ Н. А. МУҲИТДИНОВ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Н. А. Муҳитдинов 6 январда Ашхободдан Тошкентга келди.

Аэродромда ўртоқ Н. А. Муҳитдиновни Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюросининг аъзолари М. А. Абдураззоқов, О. А. Алимов, Г. А. Габриельянц, Р. Ғ. Ғуломов, Г. Ф. Наймушин, Ё. С. Насриддинова, З. Р. Раҳимбобоева, Ш. Р. Рашидов, Ф. К. Титов, Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюро аъзолигига кандидатлар И. П. Бурмистров, Қ. М. Муртазоев, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари С. О. Азимов, Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари И. В. Бабков, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Ҳ. Турсунқулов, область партия комитетларининг секретарлари, республика министрлари, область ижроия комитетларининг раислари, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари, республика пойтахти меҳнаткашларининг кўпгина вакиллари кутиб олдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ҚОНУНИ

Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)нинг 28, 48, 50, 51 ва 68-моддаларига баъзи бир ўзгартишлар киритиш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг бошқа ишдан озод ўринбосари лавозимини белгилаш тўғрисида»ги 1960 йил 30 ноябрь Фармони тасдиқлансин.

Шунга мувофиқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг 28-моддасига ўзгартиш киритилиб, бу модда қуйидагича баён қилинсин:

«28-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумини қуйидаги составда сайлайди:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси, Президиум Раисининг икки ўринбосари, Президиум Секретари ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 13 аъзоси».

2-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги тузиш тўғрисида»ги 1960 йил 13 октябрь Фармони тасдиқлансин.

Шунга мувофиқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг 48 ва 50-моддаларига ўзгартиш киритилиб, бу моддалар қуйидагича баён қилинсин:

«48-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан қуйидаги составда тузилади:

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи ўринбосарлари;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари;
Ўзбекистон ССР Министрлари;
Ўзбекистон ССР Давлат план комиссиясининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Совет контроли комиссиясининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Илмий-техника комитетининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Қурилиш ва архитектура ишлари Давлат комитетининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг Бошлиғи.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси лавозими бўйича Ўзбекистон ССР Министрлар Совети составига киради».

«50-модда. Ўзбекистон ССР нинг қуйидаги Министрликлари иттифоқ-республика Министрликларидир:

Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги;
Соғлиқни сақлаш министрлиги;
Ташқи ишлар министрлиги;
Маданият министрлиги;
Мудофаа министрлиги;
Алоқа министрлиги;
Қишлоқ хўжалиги министрлиги;
Молия министрлиги».

3-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалик министрлиги тузиш тўғрисида»ги 1961 йил 4 январь Фармони тасдиқлансин.

Шунга мувофиқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг 51-моддасига қўшимча киритилиб, бу модда қуйидагича баён қилинсин:

«51-модда. Ўзбекистон ССР нинг қуйидаги Министрликлари республика Министрликларидир:

Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги;
Ички ишлар министрлиги;
Сув хўжалиги министрлиги;
Коммунал хўжалик министрлиги;
Маориф министрлиги;
Социал таъминот министрлиги;
Қурилиш министрлиги;
Савдо министрлиги;
Ғалла маҳсулотлари министрлиги».

4-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Қорақалпоғистон АССР Савдо министрлигини тугатиш тўғрисида»ги 1960 йил 1 сентябрь Фармони тасдиқлансин.

Шунга мувофиқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг 68-моддасига тегишли ўзгартиш киритилиб, бу модда қуйидагича баён қилинсин:

«68-модда. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси Олий Совети томонидан қуйидаги составда тузилади:

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси;
Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари;
Давлат план комиссиясининг Раиси;
Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг Раиси;
Министрлар:
Автомобиль транспорти ва тош йўллар министри;
Ички ишлар министри;
Сув хўжалиги министри;
Соғлиқни сақлаш министри;
Коммунал хўжалик министри;
Маданият министри;
Маориф министри;
Қишлоқ хўжалиги министри;
Социал таъминот министри;
Молия министри;
Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Қурилиш ва архитектура ишлари бошқармасининг бошлиғи;
Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ҳузуридаги Саноат бошқармасининг бошлиғи».

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри 1961 йил 6 январь.

1964 ЙИЛ ҲИСОБИГА

ГОРЧАКОВО, («Қизил Ўзбекистон» мухбири). Марказий Фарғона ерларини ўзлаштирувчи «Ферганаводстрой»га қарашли 3-қурилиш-монтаж конторасининг коллективи йиллик планни муддатидан икки ой илгари бажарган эди. Ишчи ва хизматчилар Марказий Фарғона ерларини ўзлаштиришда янгидан-янги ютуқларга эришмоқдалар.

С. Баҳоров, Р. Фаррахов, В. Годин ўртоқлар бошчилик қилаётган коммунистик меҳнат бригадалари бир йилда уч йиллик нормани бажариб, ҳозир 1964 йил ҳисобига ишламоқдалар.

Ўз ишидан мамнун бўлиб турган бу қиз Самарқанддаги «Труд женщин» фабрикасининг гилам тўқувчиси Риза Раҳимовадир. Р. Раҳимова фабрикага бундан икки йил аввал етуклик аттестати билан келган эди. Меҳнатсевар бу қиз тезда ўз ҳунарининг устаси бўлиб олди, Ҳозир у смена топшириғини 160-170 процентдан бажармоқда. СУРАТДА: Р. РАҲИМОВА иш устида.

В. Кожевников ва А. Кузьменко фотоси

(ЎзТАГ фотохроникаси).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИ

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги плани ва Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги докладлар юзасидан музокаралар

Депутат Н. М. МУРОДОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Коммунистик партия XXI съездининг тарихий қарорларидан илҳомланган совет халқи етти йиллик план илгари сурган вазифаларни амалга ошириш учун фидокорона меҳнат қилмоқда.

Хоразм областининг меҳнаткашлари партия ва ҳукуматнинг халқ бахт-саодати тўғрисида доим қилаётган ғамхўрлигига жавобан, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини юксалтиришда бир қанча муваффақиятларга эришдилар. Область саноати ялпи маҳсулот чиқариш йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Пахта тайёрлаш плани муддатидан илгари адо этилди. Давлатга пландан ташқари 33 минг тонна пахта сотилди. Машинада пахта териш плани ошириб адо қилинди. Гўшт, жун, сут, тухум, қоракўл тери, пилла, уруғлик беда, шоли, пичан, сабзавот, полиз экинлари планда кўрсатилганидан кўпроқ тайёрланди. Колхозларда чорва моллар сони кўпайди.

Областда товар обороти ҳажми ортди. Шаҳарларни, район марказларини, колхоз посёлкаларини обод қилиш, касалхона, мактаблар, болалар муассасалари ва маданий-маиший муассасалар шохобчаларини кенгайтириш соҳасида бир қанча тадбирлар амалга оширилди.

Шу билан бирга, мавжуд резервлардан ҳали тўла фойдаланилмаётганлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Айрим саноат корхоналари кўп миқдордаги маҳсулотни етказиб бермадилар. Талайгина колхозлар чорвачиликни ривожлантириш юзасидан олган мажбуриятларини бажармадилар. Капитал қурилиш ишлари суст олиб борилмоқда. Ана шу камчиликларни тугатиш — жуда муҳим вазифамиздир.

Нотиқ Хоразм областининг бюджети тўғрисида батафсил гапиради. Республиканинг бюджети каби, область бюджети ҳам тобора ортмоқда. Шу билан бирга, нотиқ Тошсоқа магистрал каналини реконструкция қилиш, Озерний коллекторига оқизиладиган Ғазавот-Давдан ариғи қурилишига зарур маблағ ажратишни 1961 йил капитал қурилиш планида кўзда тутишни, темир-бетон полигонини, Жимуртоғ карьери қурилишига зарур маблағ ва машина-ускуналар ажратишни сўрайди. Тахиатошдан Урганчгача юқори босимли электр линиясини ишга тушириш масаласини тезроқ ҳал этиш, бир қанча маданий-маиший муассасалар қуриш ва уларни жиҳозлаш, шаҳарлари ва район марказларини обод қилиш учун қўшимча маблағ ажратиш зарур.

Мен, деди ўртоқ Муродов, — бюджет комиссиясининг ва бу ерда сўзга чиққан делегатларнинг 1961 йилда халқ хўжалигини ривожлантириш плани ва давлат бюджетини тасдиқлаш тўғрисидаги таклифига тамомила қўшиламан. Ўзбекистон Олий Советининг сессиясини ишонтириб айтаманки, область меҳнаткашлари халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада кучли суратда ривожлантириш учун, етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун куч-ғайратларини аямай меҳнат қиладилар. (Қарсаклар).

Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиуми Раиси Д. ЕШИМБЕТОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Бизнинг мамлакатимиз яна бир тарихий маррани босиб ўтди — етти йилликнинг иккинчи йили муваффақиятли тугалланди. 1960 йил коммунизм қурилишининг шонли йилномасига сиёсий, хўжалик ва маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида буюк ғалабалар йили бўлиб киради. Орденли Қорақалпоғистон меҳнаткашлари ҳам совет халқларининг ғолибона ҳаракатида муваффақиятли суратда олға бормоқдалар. Улар саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш давлат планини муддатидан илгари бажардилар ва об-ҳаво шароитининг ноқулай келиши ҳамда сув танқислигига қарамай, пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар ва йиғиб-териб олдилар. Қорақалпоғистон пахта тайёрлаш планини 102 процент бажарди. Машинада пахта териш юзасидан олинган социалистик мажбуриятлар анча ошириб бажарилди. Қишлоқ меҳнаткашлари давлатга гўшт, сут, тухум, жун, қоракўл тери, пилла, картошка, сабзавот ва полиз экинлари сотиш мажбуриятларини муваффақиятли адо қилдилар.

Лекин шундай бўлса ҳам, мавжуд имкониятлардан ҳали тўла фойдаланилгани йўқ. Қорақалпоқ халқи республиканинг пахта тайёрлаш планини бажариш муносабати билан КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг юборган табригини партия, ҳукуматнинг ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Қорақалпоғистоннинг экономикаси, маданияти ва меҳнаткашлар фаровонлигини янада юксалтириш тўғрисида оталарча ғамхўрлик қилаётганлигини кўрсатувчи янги далил деб билди ва бу табрикка амалий иш билан жавоб бермоқда. Етти йиллик учинчи йилининг биринчи кунлариданоқ корхоналар, колхоз ва совхозларда меҳнат соҳасида янги муваффақиятларга эришиш учун мусобақа кенг қизиб кетди.

Автоном республика меҳнаткашлари номидан Ўзбекистон ССР Олий Советини ишонтириб айтаманки, биз ўз зиммамизга олган юксак мажбуриятларни шараф билан бажарамиз. Кўклам дала ишларига тайёргарлик кучайтириб юборилганлиги бунинг гаровидир. Чорва молларни қиш фаслида иссиқ жойларда боқиб семиртириш учун кўп иш қилинмоқда.

Мен бир қанча масалаларга тўхталиб ўтмоқчиман. Бу масалаларнинг ҳал этилиши республиканинг экономикаси ва маданиятини янада юксалтиришни таъминлайди. Тахиатош ГРЭСининг биринчи навбати яқинда ишга туширилади. Аммо, кўп корхоналар, колхоз ва совхозлар бу ГРЭСнинг электр қувватини қабул қилиб олишга мутлақо тайёр эмаслар. Бунга сабаб шуки, кам вольтли электр қуввати ўтказадиган линиялар ва трансформатор подстанциялари йўқ. Ўзбекистон ССР Госплани бу соҳада бизга ёрдам бермоғи керак. Аҳоли яшайдиган пунктлардан узоқ жойларда ичимлик сув ва йўллар мавжуд бўлмаган бир шароитда нефть ва газ қидириб топиш ишлари билан банд бўлган геология-разведка партиялари тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш керак. Амударё орқали кўприк қуриш проблемасини ҳал этиш пайти келган.

Катта ер массивларини сув билан кўпроқ таъминлаш учун Тахиатош тўғони қурилиши масаласини ҳал этишни республика ҳукуматидан сўраймиз.

Биз Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги халқ хўжалик плани ва давлат бюджети лойиҳасини тамомила маъқуллаймиз ва республика Олий Советининг Бюджет комиссияси томонидан киритилган таклифни қувватлаймиз. (Қарсаклар).

Депутат О. АЗИМОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси бутун совет халқи Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб кутиб олишга тайёрланаётган ажойиб кунларда ўтмоқда. Мамлакатимиз меҳнаткашлари партиянинг тарихий қарорларини бажара бориб, кейинги йилларда экономикани, совет халқининг фаровонлиги ва маданиятини ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришдилар. Бу муваффақиятларни Самарқанд области мисолида ҳам кўриш мумкин.

Саноат меҳнаткашлари етти йилликнинг иккинчи йилида пландан ташқари 170 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқардилар. Бу эса бутун Ўзбекистон саноатининг 1913 йилда чиқарган маҳсулотидан икки баравар ортиқдир. Қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда ҳам анча катта муваффақиятларга эришилди. Областнинг пахтакорлари об-ҳаво шароитининг ноқулай келишига қарамай, фидокорона меҳнат қилиш натижасида пахта етиштириш планини ошириб бажаришга муваффақ бўлдилар.

Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги давлат бюджети лойиҳаси социалистик экономика тўхтовсиз ўсиб бораётганлигини, халқнинг фаровонлиги ва маданияти юксалиб бораётганлигини акс эттиради. Областимизда саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини анча кўпайтириш мўлжалланади. Маҳаллий хўжаликка сарфланадиган капитал маблағлар ҳажми 70 процент кўпайтирилади. Маҳаллий Советлар йўли билан 28 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой, 5 комплекс интернат-мактаб ва бир қанча коммунал-маиший, социал-маданий муассасалар ва болалар муассасалари қурилади ҳамда фойдаланишга топширилади.

Самарқанд областининг 1961 йилги бюджети 12.2 процент ортади. Жумладан, уй-жой — коммунал хўжалигига сарф қилинадиган маблағлар 40,8 процент, маориф ишларига қилинадиган харажат 12,8 процент, соғлиқни сақлаш ишларига қилинадиган харажат 7,2 процент, социал-таъминот харажатлари 6,6 процент кўпаяди. Халқ хўжалиги планининг кенгайтирилиши ва бюджетдан ажратиладиган маблағлар миқдорининг кўпайиши натижасида маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетларининг роли ҳамда жавобгарлиги ортади. Маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетлари ишларида ҳали жиддий камчиликлар бор. Маҳаллий Советларнинг ишини кескин суратда яхшилаш, уларнинг бутун фаолиятини етти йиллик учинчи йилининг буюк вазифаларини бажаришга бўйсундириш учун бутун чоралар кўрилади.

Депутат ўртоқлар! Мен бюджет лойиҳасини қувватлаш билан бирга уй-жойларни капитал ремонт қилиш, болалар муассасалари шохобчаларини кенгайтириш ва мактабларда қўшимча синф хоналарини жиҳозлаш билан боғлиқ бўлган зарур тадбирларни кўриш учун қўшимча маблағ ажратишни сессиядан сўрайман.

Етти йиллик учинчи йили планининг бажарилиши социалистик Ватанимизни янада кўпроқ мустаҳкамлайди, совет кишиларининг моддий фаровонлигини оширади. Самарқанд областининг меҳнаткашлари 1961 йил халқ хўжалик плани ва бюджетини муваффақиятли бажариш учун бутун кучларини сафарбар қиладилар. (Қарсаклар).

Депутат Ҳ. О. МАЪРУПОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Серқуёш Ўзбекистон меҳнаткашлари мамлакатимизнинг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси раҳбарлигида етти йилликнинг иккинчи йилида эришган ажойиб муваффақиятлари туфайли бутун совет халқи билан биргаликда қувонмоқдалар. Партия ва ҳукумат совет кишиларининг моддий фаровонлигини ошириш, турмуш ва маишатини яхшилаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар. Ўтган йил Тошкент бинокорлари учун жуда муҳим йил бўлди. Улар уй-жой қурилишида йирик панеллар, темир-бетон конструкцияларидан фойдаланиб, биринчи марта прогрессив индустриал методни кенг қўлландилар. Бу чора Тошкент шаҳар ижроия комитети хўжалиги бўйича капитал қурилиш планини кўп йиллар мобайнида биринчи марта бажариш имконини берди.

Уй-жойларни фойдаланишга топшириш соҳасида кейинда қолаётганимизга қарамай, уй-жой қурилиши юзасидан берилган йиллик топшириқ 100,7 процент бажарилди. Мактаб бинолари қурилиши юзасидан йиллик топшириқ ҳам ошириб бажарилди. Лекин шуни ҳам айтиб ўтиш кераки, идора биноларини бўшатиб бериш ва оталикка олган ташкилотларнинг янги синфхоналар қуриб бериши орқасида 18 мингдан кўпроқ ўринга эга бўлинди. Тошкент шаҳрини обод қилиш соҳасида кўп иш қилинди. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг коллективлари, шаҳарнинг бутун аҳолиси бу ишда актив қатнаша бошлади.

Шаҳар хўжалигини ривожлантиришда эришилган баъзи муваффақиятлар ҳақида гапирганда маҳаллий Советларнинг ишида ҳали ҳам жиддий камчиликлар борлигини таъкидлаб ўтмаслик мумкин эмас. Уй-жойлар қуриш ва ремонт қилишдаги қолоқликка ҳали барҳам берилган эмас, шаҳар транспортининг ишида ва аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишда жиддий нуқсонлар бор. Шаҳар территорияси водопровод суви билан ҳали тўла таъминланмаган, канализация шохобчаларини кенгайтириш соҳасида суст иш олиб борилмоқда.

Сессияда сўзга чиққан депутатларнинг план ва бюджетни тасдиқлаш тўғрисидаги таклифларини тамомила қувватлайман. Шу билан бирга шаҳар хўжалигини ривожлантириш даражаси ва суръатлари аҳолининг эҳтиёж ва талабларидан кейинда қолаётганлигини эътиборга олиб, биз Бюджет комиссиясига топширган илтимосимизни ва шаҳар хўжалигини яхшилаш ҳақидаги таклифларимизни қараб чиқиб, қўшимча маблағ ажратишни республика ҳукуматига топширишни Олий Совет сессиясидан сўраймиз. Бу маблағлар аввало, мактабгача тарбия муассасаларини қуриш учун керак. Тошкент шаҳрида бундай муассасаларга катта эҳтиёж бор. Мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидан ўрнак олиб, корхоналар фонди ҳисобига болалар муассасалари қуриш мумкин ва керак. Биз Чилонзор массивида кино-театр ва АТС биноси қуриш учун ҳам маблағ ажратишни сўраймиз.

Депутат ўртоқлар! Етти йилликнинг учинчи йилида республика меҳнаткашлари олдида буюк ва фахрли вазифалар турибди. Тошкент меҳнаткашлари етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш ишига муносиб ҳисса қўшиш, КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумини янги муваффақиятлар билан кутиб олиш учун зўр бериб ҳаракат қиладилар. (Қарсаклар).

Депутат А. С. ПОНОМАРЕВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Сурхондарё областининг меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлигида Ватан олдидаги ўз бурчларини яхши англаб, етти йилликнинг иккинчи йилида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада ривожлантириш, маданий қурилишни кенгайтириш соҳасида кўп иш қилдилар.

Областдаги саноат корхоналари ялпи маҳсулот чиқариш йиллик планини, қурилиш-монтаж ишлари планини муддатидан илгари бажардилар. Уй-жой қурилиши кенгайтириб юборилди.

Областнинг пахтакорлари барча кучларини ва моддий-техника воситаларини сафарбар қилиб, об-ҳаво шароитларининг ноқулай келиши орқасида рўй берган жиддий қийинчиликларни енгиб, пахта тайёрлаш планини яқин кунларда бажарадилар. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳам кўпайди.

Қарши даштларига сув чиқарилиши муносабати билан областнинг қишлоқ хўжалиги олдида катта истиқболлар очилади. Ана шу даштларда ўн ва юз минг гектарлаб янги ерларни ўзлаштириш мумкин. Жанубий Сурхон сув омборида сув запаси вужудга келтирилиши натижасида 1962 йилдаёқ Сурхон водийсида қишлоқ хўжалик экинлари экиш учун янги ерлар ўзлаштиришга киришиш зарур. Шу муносабат билан янги массивларда ирригация-мелиорация шохобчалари, кўприк, йўллар, маиший ва уй-жой объектлари қуриш масаласи ўртага қўйилди. Бу ишларни шу йилдаёқ тез суръатлар билан кучайтириб юбориш керак. Биз ана шу муҳим ишда зарур ёрдам кўрсатишни ҳукуматдан сўраймиз.

Республиканинг 1961 йилги халқ хўжалиги плани ва бюджети сессия муҳокамасига тақдим этилди. Биз бу план ва бюджетни батамом маъқуллаш билан бирга, баъзи талабларимизни ҳисобга олиш ва қараб чиқишни, жумладан, Шўрчи районидаги электр шохобчаларини кенгайтириш, Косонда электростанция қуриш ва Чироқчи ҳамда Сариосиё район марказларида, шунингдек, Шаҳрисабзда водопровод қуриш, мактаб биноларини кенгайтириш, шаҳарларни ҳамда район марказларини обод қилиш учун қўшимча маблағ ажратишни сўраймиз.

Олий Советни ишонтириб айтаманки, барча совет кишилари каби Сурхондарё областининг меҳнаткашлари ҳам Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлигида коммунистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини муваффақиятли бажариш ишига муносиб ҳиссаларини қўшмоқ учун куч-ғайратларини сарф қиладилар. (Қарсаклар).

Депутат С. ПЎЛАТОВА нутқидан

Депутат ўртоқлар! Биз республикамиз экономикаси тараққиётининг якунларини тўплаш учун бу ерга йиғилдик. Республикамиз Ватанимиздаги барча қардош республикалар билан бир қаторда ўз саноати, қишлоқ хўжалиги, маданияти ва санъатини муваффақиятли ривожлантирмоқда. Мен ўзим тўқувчи бўлиб ишлаётган тўқимачилик комбинати тўғрисида сизларга сўзлаб бермоқчиман.

Бизнинг комбинатимиз Совет Иттифоқидаги энг йирик комбинатларнинг биридир. Бу комбинат Ўзбекистон учунгина эмас, балки Ўрта Осиёдаги бошқа республикалар учун ҳам газлама етказиб берувчи асосий корхонадир. Биз ўзимиз ишлаб чиқараётган газламанинг бир қисмини Шарқ мамлакатларига ҳам юбориб турибмиз. Валентина Гагановнинг ажойиб ташаббуси комбинатимизда кенг қўллаб-қувватланди. Неча юзлаб тўқимачилар ўз ихтиёрлари билан қолоқ участкаларга ўтдилар ва уларни илғор участкалар қаторига ўтказишга муваффақ бўлдилар. Юлия Вечерованинг чақириғи фабрикаларда кенг жорий қилина бошлади. 1.000 дан ортиқ киши ундан ўрнак олиб, машина-ускуналарнинг унумдорлигини 1965 йилга мўлжалланган даражага етказди.

Комбинат 1961 йилни янги муваффақиятлар билан нишонлаш учун ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш программасини белгилади. Бизнинг планларимиз эски машина-ускуналарни ғоят унумли янги машина-ускуналар билан алмаштиришни кўзда тутади. Бу чора комбинатнинг бундан буён ҳам ишлаб чиқариш қувватини оширишга имкон беради. Аммо шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, эски машиналарни янги машиналар билан алмаштириш суст бормоқда. Комбинат ўтган йили кам миқдорда янги машина-ускуналар олди. Етти йиллик вазифаларини муваффақиятли бажариш учун янги машиналарни тезроқ ва кўпроқ етказиб бериш зарур.

Ўртоқлар! Партия ва ҳукумат шаҳарларимизнинг ободончилиги тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқдалар. Кейинги йилларда қурилган янги уй-жой массивлари Тошкент шаҳрининг ҳуснига-ҳусн қўшди. Лекин шундай бўлса ҳам ободончилик ишлари уй-жой қурилиши суръатларидан кейинда қолмоқда. Янги массивларда кўча ва йўллар қурилиши суст олиб борилмоқда, ёритиш ва транспорт ишлари йўлга қўйилмаган. Районимизнинг меҳнаткашлари Чилонзорда мактаб, болалар муассасалари, магазин ва ҳаммом қурилишига катта эътибор беришни илтимос қиладилар.

Биз етти йилликнинг учинчи йилига қадам қўйдик. Бу йилнинг вазифалари янада улуғвор ва янада кўпроқ масъулиятлидир. Бу йилни ажойиб давримизга муносиб бўлган меҳнат зафарлари билан нишонлайлик. (Қарсаклар).

Депутат Н. И. СУПОТНИЦКИЙ нутқидан

Депутат ўртоқлар! СССР Олий Советининг олтинчи сессиясининг мамлакатимиз иқтисодий қудратини янада кучли суратда юксалтириш, унинг халқаро миқёсдаги позицияларини тобора мустаҳкамлашга ва бутун дунёда тинчлик учун курашни кучайтиришга қаратилган қарорлари социалистик Ватанимиз учун қонуний ифтихор туйғуларини оширди.

Андижон областининг меҳнаткашлари коммунизм қурилишини кенг авж олдириш юзасидан КПСС XXI съезди белгилаган буюк программани муваффақиятли амалга ошириш учун бутун совет халқи билан биргаликда фидокорона кураш олиб бормоқдалар. Областдаги саноат корхоналарининг ходимлари ялпи маҳсулот чиқариш ва энг муҳим буюмларнинг кўпчилигини ишлаб чиқариш йиллик планини муддатидан илгари бажардилар.

Ўртоқ Супотницкий ўз нутқида кооператор-заводларнинг ишини тартибга солиш, қурилишларни, шунингдек маҳаллий саноат корхоналарини янги техника билан таъминлашга тааллуқли бир қанча масалаларни кўтаради. У машина-ускуналарни етказиб беришни планлаштиришда жиддий нуқсонларга йўл қўйилганлиги учун республика Госпланини танқид қилади.

Нотиқ колхозлардаги капитал қурилиши тўғрисида гапириб, колхозлараро қурилиш ташкилотлари тузиш йўли мақбул эканлигини таъкидлайди. Бундай қурилиш ташкилотлари Андижон областининг ҳамма районларида тузилган. Аммо, «Ўзбекбирлашув» уларнинг бинокорлик материалларига бўлган эҳтиёжларини қондирмаяпти. Ўтган йили кўп миқдорда ёғоч-тахта ва дераза-ойна етказиб берилмади. Бунинг натижасида кўп колхозлар капитал қурилиш планини бажармади.

Биз, деди ўртоқ Супотницкий, Андижонда меҳмонхона қуриш учун қўшимча маблағ ажратишни, Андижон—Избоскан газ қувури қурилиши тўғрисидаги масалани тезроқ ҳал этишни республика Министрлар Советидан илтимос қиламиз.

Нотиқ республиканинг 1961 йилги халқ хўжалик плани ва бюджети лойиҳаси Ўзбекистоннинг экономикаси ва маданиятини янада юксалтиришга хизмат қилажагини таъкидлаб, бу лойиҳани тасдиқлаш тўғрисидаги таклифни қувватлайди ва республика Олий Совети сессиясини ишонтириб айтадики, Андижон областининг меҳнаткашлари қўйилган вазифаларни шараф билан бажарадилар ва мамлакатимизда коммунизм қурилиши ишига муносиб ҳиссаларини қўшадилар. (Қарсаклар).

Депутат Н. В. МАРТИНОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Етти йилликнинг учинчи йилида республика халқ хўжалигини ривожлантириш планининг ва республика бюджетининг Ўзбекистон Олий Совети сессияси муҳокамасига қўйилган лойиҳалари КПСС XXI съездининг талабларига тўла равишда мос бўлиб, республиканинг социалистик экономикани ва маданиятни ривожлантиришдаги катта муваффақиятларини акс эттиради.

Нотиқ бир қанча мисоллар келтириб, мамлакатнинг энг йирик халқ хўжалиги кенгашларидан бири бўлган республика бирлашган халқ хўжалиги кенгашининг жуда кенг миқёсда ишлар қилаётганлигини кўрсатиб берди. Ишлаб чиқариш даражаси етти йилликнинг контроль рақамларидагига қараганда бир йил ўзиб кетди. Оғир индустрия тўхтовсиз ўсаётганлиги билан бир қаторда, халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш ҳам узлуксиз кўпайтирилмоқда. Бу — партия ва ҳукуматнинг совет кишиларининг турмуш даражасини ва фаровонлигини ошириш тўғрисида жуда катта ғамхўрлик қилаётганлигидан далолат беради.

Бу муваффақиятлар янги техника ва прогрессив технологиядан, илғорлар тажрибасидан кенг фойдаланиш натижасида қўлга киритилди. Ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришга доир олти юздан кўпроқ катта тадбирлар жорий қилинди, 1800 тадан кўпроқ янги ускуналар ишга туширилди, 4600 та станок ва машина модернизация қилинди.

Машиналар, асбоблар ва буюмларнинг янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилганлиги қўлга киритилган катта муваффақият бўлди. Тағин ҳам мукаммал пахта териш машиналари, чигитни белгиланган миқдорда экадиган сеялкалар, чигитни тукдан тозалаб ва саралаб берадиган ускуналар, пахтани коп-канопсиз ташийдиган транспорт воситалари яратиш тўғрисидаги КПСС Марказий Комитетининг топшириқлари ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг берган кўрсатмалари амалга оширилмоқда.

Саноат ишида баъзи муваффақиятлар билан бир қаторда камчиликлар ҳам содир бўлди. Бир қанча корхоналар ялпи маҳсулот чиқариш, маҳсулотнинг хилини кўпайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва таннархини камайтириш планини бажармадилар. Бу камчиликларни йўқотиш — Халқ хўжалиги кенгашининг биринчи галдаги вазифасидир.

Ўртоқ Мартинов етти йилликнинг учинчи йилида индустриянинг ҳамма тармоқларини тобора тез суръатлар билан ривожлантириш масалаларига батафсил тўхталиб дедики, саноатга сарфланадиган капитал маблағлар ҳозир 13 процент кўпайтирилади. Республикадаги энг катта Оҳангарон цемент заводининг биринчи навбат қисми ишга солинади. Олмалиқдаги мис-бойитиш фабрикаси, Фарғонада янги азотли ўғитлар заводи ишга туширилади.

Нотиқ индустриянинг асосий тармоқларига бериладиган капитал маблағларни, жумладан, бир қанча конлар, иссиққа бардош берадиган ва юқори ҳароратда эрийдиган металлар комбинати қуриш, Ўзбекистон металлургия заводида пўлатни узлуксиз қуйиш установкаларини ўрнатиш соҳасидаги қурилиш ишларини тамомлаш учун ажратиладиган маблағларни кўпайтиришни илтимос қилади.

— Республика Олий Советини ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, — деди пировардида ўртоқ Мартинов, — Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгаши корхоналарининг коллективлари етти йиллик учинчи йилининг топшириқларини шараф билан бажарадилар. (Қарсаклар).

Депутат У. АБДУЛЛАЕВ нутқидан

Депутат ўртоқлар!

Бутун совет халқи каби Фарғона областининг меҳнаткашлари ҳам етти йиллик планни муддатидан олдин бажариш учун бошланган мусобақада актив қатнашмоқдалар. Саноат корхоналарининг коллективлари ялпи маҳсулот ва энг муҳим буюмларнинг кўпчилик турларини ишлаб чиқариш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариб, пландан ташқари 200 миллион сўмлик маҳсулот бердилар. Уй-жой қурилиши плани ҳам муваффақиятли бажарилди.

Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақага қўшилиб, давлатга икки йиллик план ҳажмида гўшт сотиш мажбуриятини муддатидан олдин бажардилар. Давлатга 1,4 йиллик план ҳажмида сут сотилди. Тухум, жун, хом тери, ҳўл мева, узум, сабзавот, картошка сотиш мажбуриятлари бажарилди.

Халқ хўжалигининг 1961 йилги плани ва бюджети масалалари шу сессияда муҳокама қилинаётганлиги муносабати билан мен бир қанча масалаларни қўймоқчиман. План ва бюджетни тасдиқлаш вақтида шу масалаларни ҳисобга олишни сўрайман. Областда мактабларни бир сменали машғулотга ўтказиш соҳасида катта иш қилинди. Ҳозир 668 мактаб бир сменада ишламоқда, бу эса ҳамма мактабларнинг 92 процентини ташкил қилади. Юзлаб маъмурий бинолар ва бошқа бинолар халқ маорифи органларига топширилди. Бироқ, қолган 55 мактабни бир сменали машғулотга ўтказиш вазифасини фақат шундай биноларни мактабларга айлантириш билан ҳал қила олмаймиз. Мактаблар қуришга қўшимча маблағлар ажратиш керак. Уй-жой бинолари қуришга бериладиган маблағларни кўпайтириш лозим.

Республика Министрлар Советидан Фарғонада уй қуриш заводини қуриб битказиб, уни яқин фурсатда ишга солиш масалалари билан жиддий шуғулланишни қурилиш министри ўртоқ Иброҳимовдан талаб қилишини сўраймиз.

Депутат ўртоқлар! Республикамиз бюджети халқ хўжалиги ва маданиятимизни янада ривожлантиришнинг ёрқин ифодасидир. Бюджет лойиҳаси ва халқ хўжалиги планини тўла маъқуллайман ва уларнинг тасдиқланиши учун овоз бераман. Фарғона области меҳнаткашлари бюджет ва халқ хўжалиги планининг бажарилиши ва ошириб бажарилиши учун бутун куч ва қувватларини сарфлайдилар. (Қарсаклар).

Депутат Б. Г. МИРЗАБЕКОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Барча совет кишилари билан бир қаторда Тошкент области меҳнаткашлари ҳам СССР Олий Совети олтинчи сессиясининг тарихий қарорларини жуда маъқуллаб кутиб олдилар.

Область саноат корхоналари ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик планини муддатидан олдин бажардилар. Меҳнат унумдорлигини кўпайтириш топшириғи ошириб бажарилди, маҳсулот таннархи анча камайтирилди. Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни ва давлатга сотишни янада кўпайтиришни таъминладилар. Луб экинлари экиш билан шуғулланаётган хўжаликлар яхши меҳнат қилиб, давлатга пландагига қараганда 80 минг тонна кўп маҳсулот топширдилар. Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари 1960 йилда давлатга сабзавот, картошка, узум, мева, ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш планларини ҳам бажардилар.

Сизларга маълумки, дейди ўртоқ Мирзабеков, Тошкент областининг колхозлари ва совхозлари 1960 йилда давлатга пахта сотиш планини бажара олмадилар. Давлатга 80 минг тоннадан зиёдроқ пахта кам берилди, пахтани машинада териш топшириғи ҳам бажарилмай қолди. Бу камчилик меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ва область Совети, қишлоқ хўжалик органлари ҳамда бир қанча колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари ташкилотчилик ишларини яхши олиб бормаганликлари натижасида рўй берди.

Биз ўтган йилнинг сабоқларидан ўзимиз учун тегишли хулосалар чиқариб олдик. Ҳозир барча қишлоқ хўжалик органлари, маҳаллий Советлар, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари 1961 йилда олинган юксак социалистик мажбуриятларни бажариш учун бутун кучларини сарфламоқдалар.

Олдимизда турган катта вазифаларни бажармоқ учун бир қанча зарур ишларни қилишимиз керак. Биринчи навбатда, биз айниқса Мирзачўл районларида янги ерларни ўзлаштириш, ерларнинг ирригация-мелиорация ҳолатини яхшилаш ишларини бажаришимиз лозим. Биз Министрлар Советидан бу зарур масалаларни ҳал қилишда бизга ёрдам беришини илтимос қиламиз.

Олий Советни ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, КПСС XXI съездининг қарорларидан руҳланган Тошкент область меҳнаткашлари юксак социалистик мажбуриятларни шараф билан бажариш учун партия органларининг раҳбарлигида ҳамма чораларни кўрадилар. (Қарсаклар).

Депутат А. ҚОДИРОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Тошкент магистрали ходимлари республикамизнинг барча меҳнаткашлари билан биргаликда КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумини муносиб кутиб олишга тайёрланиб, техникани тараққий эттиришни жадаллаштириш ва ички резервлардан тағин ҳам тўлиқ фойдаланиш соҳасида ўзларининг ижодий активликларини ниҳоят даражада юксалтирмоқдалар. Тошкент темир йўли коллективи юк ортиш давлат планини муддатидан олдин — 16 декабрда бажарди ва қўшимча равишда 1 миллион тоннадан кўпроқ юк жўнатди. Меҳнат унумдорлигини ошириш ва юк ташиш таннархини камайтириш плани ҳам ошириб бажарилди. Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг шартларига биноан, Тошкент темир йўли коллективига беш квартал давомида СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғи сурункасига берилиб турди ва коллектив ҳаммаси бўлиб 3 миллион сўм пул мукофоти олишга муваффақ бўлди.

Тошкент темир йўли техника билан йилдан-йилга тобора кўпроқ таъминланмоқда. 1960 йилда тепловозлар билан бажарилган юк обороти 1957 йилдагига қараганда қарийб икки баравар кўпайди, тепловозлар билан ташилган юкларнинг салмоғи эса 70 процентга етди. Ярим автомат ва автомат блокировка тобора кенг қўлланилмоқда. Йўлнинг муҳим участкаларидан бири радиопоезд алоқаси билан ускуналанди, бу эса жорий қилинган бошқа янгиликлар билан биргаликда 100 миллион сўмдан кўпроқ маблағни тежашга имкон берди. Тошкент темир йўли етти йиллик планнинг кўпгина асосий кўрсаткичларини тахминан бир йил олдин бажаради.

Тошкент темир йўли хизмат кўрсатаётган республикаларда ишлаб чиқариш ҳажми ўсган сари юк ташишни рационаллаштириш тобора катта давлат аҳамиятига эга бўлиб қолмоқда. Бу соҳада шу дамгача амалга оширилган бир қанча чоралар ўтган йил ташилган юкларнинг ўртача олислигини 18 километр камайтиришга ва транспорт чиқимларини қисқартириш натижасида йилнинг иккинчи ярмида 60 миллион сўмдан кўпроқ маблағни тежашга имкон берди. Биз республиканинг планлаштирувчи, хўжалик ва бошқа ташкилотларидан юк ташишни янада рационаллаштириш соҳасида Тошкент темир йўл бошқармаси билан биргаликда тағин ҳам зўр бериб ишлашни илтимос қиламиз.

Тошкент темир йўлининг кўп минг кишилик коллективи етти йиллик учинчи йилининг планини муваффақиятли бажариш учун бутун кучини сарф қилади, деб сессияни ишонтиришга ижозат бергайсиз. (Қарсаклар).

Депутат А. Г. ДАВИДЯНЦ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Бутун совет халқи каби Бухоро областининг меҳнаткашлари ҳам СССР Олий Советининг қарорларини зўр мамнуният билан кутиб олдилар. КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумини муносиб кутиб олиш учун шаҳар ва қишлоқларда умумхалқ социалистик мусобақаси янада кучли суратда қизиб кетди.

Областдаги илғор саноат корхоналари етти йилликнинг учинчи йили ҳисобига пландан ташқари кўп маҳсулот ишлаб чиқарди. Бухоро область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари давлатга гўшт, сут, тухум, жун, қоракўл тери, пилла, картошка, сабзавот, полиз экинлари ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Аммо шундай бўлса ҳам, Бухоро областининг пахтакорлари давлат олдида катта қарздор бўлиб қолдилар.

Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари етти йилликнинг учинчи йилида колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш ва пахта етиштириш юзасидан берилган топшириқларни сўзсиз бажариш учун бутун куч-ғайратларини сарф қиладилар.

Бухоро области қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш вазифаларини муваффақиятли бажармоқ учун амалий ёрдамга муҳтождир. Масалан, суғориладиган ерлардаги катта массивларнинг шўрини қочириш учун Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академияси ёрдам бериши зарур. Сув хўжалиги министрлиги Амуқоракўл канали қурилишига кўпроқ эътибор бериши лозим. Биз яйловларга сув чиқариш масаласини махсус равишда қараб чиқишни республика Министрлар Советидан сўраймиз.

Депутат ўртоқлар! Партия ва ҳукуматнинг ғамхўрлиги туфайли қадимий Бухоронинг қиёфаси тамомила ўзгарди. Меҳнаткашларнинг кўз олдида бу шаҳарнинг гўзаллашиб бораётганлиги жуда қувончли бир ҳолдир. Аммо сув билан таъминлаш аввалгидек, ҳозирда ҳам энг қолоқ соҳа бўлиб қолмоқда. Бу масалани ва шаҳарни обод қилишга доир бошқа масалаларни ҳал этишда ёрдам беришни республика Министрлар Советидан сўраймиз. Шаҳар газ шохобчалари қуриш, 23 саноат корхонаси ва коммунал-маиший хизмат кўрсатадиган корхоналарни газ билан таъминлаш масаласини кўриб чиқиш керак.

Бухоро областининг меҳнаткашлари етти йилликнинг учинчи йили планини муддатидан илгари бажариш, коммунистик жамият қуриш йўлидаги умумхалқ курашига муносиб ҳисса қўшиш учун кучларини аямайдилар. (Қарсаклар).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси депутат О. А. АЛИМОВ нутқи

Депутат ўртоқлар!

Совет халқи 1960 йилни муваффақият билан туғаллаб, янги 1961 йилга — коммунистик жамият қуришни кенг авж олдириш етти йиллик планини амалга оширишнинг учинчи йилига қадам қўйди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг совет халқига Янги йил табригида бундай дейилади: «Биз совет кишилари ўтган 1960 йилга назар ташлар эканмиз, фахрланиб айтишимиз мумкинки, ишларимиз яхши бормоқда! Етти йилликнинг улкан планлари тўла ва ошириб бажарилмоқда».

СССР Олий Советининг яқинда ўз ишини тамомлаган сессияси 1961 йилги СССРнинг халқ хўжалиги планини ва Давлат бюджетини тасдиқлади. Бу план ва бюджет мамлакатимизнинг янада зўр куч билан олға боришини таъминлайди.

Халқ хўжалигимиз ҳозир ўз тараққиётининг шундай босқичида турибдики, бу босқичдан қаралганда коммунизмнинг улуғвор биноси равшан намоён бўлмоқда.

Халқларнинг бахти ва равнақи учун ҳормай курашаётган Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги партиямиз ленинчи Марказий Комитети ўтказаётган жуда катта ташкилотчилик иши коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажаришда ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. (Қарсаклар).

Коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг ноябрда бўлиб ўтган Кенгаши социалистик системанинг жуда катта муваффақиятларини якунлаб берди, жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг бузилмас бирлигини ва жипслигини намойиш қилди, бутун инсониятнинг ёрқин келажаги учун, тинчлик ва социализм ишининг тантанаси учун улуғ курашда янги ғалабаларга эришиш йўлини кўрсатиб берди.

Барча совет кишилари сингари Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари Кенгашининг Баёнотини қизғин маъқуллайдилар. Бу баёнот бутун халқаро коммунистик ҳаракатнинг программ ҳужжатидир.

Депутат ўртоқлар!

Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари етти йилликнинг учинчи йилини ажойиб муваффақиятлар билан кутиб олдилар.

Республика саноати КПСС XXI съездининг ва КПСС Марказий Комитети 1960 йил июль Пленумининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб, тез суръатлар билан ривожланди ва йиллик планни муддатидан олдин — 19 декабрда бажарди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети саноатга раҳбарликни янада такомиллаштириш йўлидан бориб, бешта халқ хўжалиги кенгаши ўрнига Ўзбекистон ССР учун битта Халқ хўжалиги кенгаши туздилар. Ҳунармандчилик кооперацияси ва маҳаллий саноат ҳам қайта ташкил қилинди. Маҳаллий саноат Бош бошқармаси тузилди. Мана шу чораларнинг ҳаммаси саноат ишини яхшилашга ёрдам берди.

Тошкент темир йўлининг, Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлигининг, Алоқа министрлигининг, Коммунал хўжалик министрлигининг ходимлари етти йилликнинг иккинчи йили топшириқларини яхши бажардилар.

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳам ўтган йилда тузук ишладилар. Колхозлар ва совхозлар давлатга ғалла, сабзавот ҳамда қовун, тарвуз, мева ва узум сотиш планларини ошириб бажардилар, давлатга луб экинлари ҳосилини, тамаки ва пилла сотиш мажбуриятларини бажардилар.

Чорвачилик маҳсулотларини етиштириш анча кўпайтирилди, бу эса чорвачилик маҳсулотларини давлатга сотиш планларини ошириб бажаришга имконият берди. Давлатга гўшт сотиш плани 1,6 баравар, сут сотиш плани 1,3 баравар бажарилди. Қорамоллар сони 18 процент, қўй ва эчкилар сони 2,2 процент, чўчқалар сони 33 процент кўпайтирилгани ҳолда жун, тухум, қоракўл тери сотиш планлари ошириб бажарилди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Никита Сергеевич Хрушчевнинг маккажўхори экишни бутун чоралар билан кўпайтириш тўғрисидаги оқилона маслаҳатларини амалга ошириб, маккажўхори экиладиган майдонни ва унинг ҳосилдорлигини кўпайтирдилар. Натижада силос бостириш юзасидан олинган мажбуриятлар тўла бажарилди. 4,7 миллион тонна юқори сифатли силос бостирилди ёки ҳар бир сигирга ўрта ҳисобда 15 тоннадан силос тайёрлаб қўйилди. Дағал озуқалар тайёрлаш мажбурияти ҳам бажарилди.

Мамлакатни пахта билан тобора кўп миқдорда таъминлаш Ўзбекистон меҳнаткашларининг асосий умумдавлат вазифаси бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. Шуни айтиш керакки, 1960 йил пахтачилик учун ғоят ноқулай йил бўлди. Бунга қарамай, КПСС Марказий Комитети ва Иттифоқ ҳукуматининг жуда катта ёрдами, колхозчиларнинг, совхоз ишчилари ва қишлоқ хўжалик мутахассисларининг фидокорона меҳнати, партия ва совет ташкилотларининг катта ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб борганликлари туфайли колхозлар ва совхозлар рўй берган қийинчиликларни кўп жиҳатдан енгишга муваффақ бўлдилар. Шу кунгача республикада давлатга 2 миллион 830 минг тонна пахта сотилди.

Хоразм области пахтакорлари яхши меҳнат қилдилар. Улар ўзларининг социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар ва давлатга 266 минг тонна ёки ўтган йилдагига қараганда 12,5 минг тонна кўп пахта сотдилар.

Қорақалпоғистон АССР колхозлари ва совхозлари пахта тайёрлаш планини бажариб, давлатга 209 минг тонна пахта сотдилар. Самарқанд областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ғоят ноқулай об-ҳаво шароитини фидокорона енгиб, пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажардилар ва давлатга 345 минг тонна пахта сотдилар. Сурхондарё области меҳнаткашлари фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатмоқдалар. Улар бутун ҳосилни битта ҳам кўрагини қолдирмасдан териб олиш учун курашиб, давлатга 371 минг тонна пахта сотиб, планни 99,2 процент бажардилар.

Юқори ҳосилли Андижон области ҳар бир гектаридан 26,1 центнердан ҳосил олиб, давлатга 610 минг тонна пахта сотди. 47 район, 32 совхоз, 425 колхоз пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажарди.

Шонли механизаторларимиз ўзларининг иккинчи съездда олган мажбуриятларини шараф билан бажариб, янада катта муваффақиятга эришдилар. 500 минг тоннадан кўпроқ пахта машиналар билан териб олинди. Кўп колхозлар ва совхозлар бу йил пахтани машинада теришда поток методини муваффақиятли қўлланиб, терилган пахтани коп-қанорсиз ташишни ҳамда марказлаштирилган тартибда қуритиш ва тозалашни ташкил қилдилар.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети номидан илғор пахтакорларни ўз планларини ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарганликлари билан қизғин табриклашга ва уларга 1961 йилда меҳнатда янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз. (Қарсаклар).

Давлатга пахта сотиш планларини ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарган областлар, районлар, колхозлар ва совхозларнинг намунаси агротехникани ҳар бир ернинг тобига қараб кенг қўлланиш ва ишни моҳирона ташкил қилиш йўли билан ҳар қандай об-ҳаво шароитида мўл ҳосил олиш мумкинлигини кўрсатади.

Бироқ умуман республикада пахта тайёрлаш плани тўла бажарилмай қолганлигини қайд қилиб ўтиш зарур. Давлатга пландагига қараганда 190 минг тонна пахта кам берилди. Пландагига қараганда 81 минг тонна кам пахта берган Тошкент области, 72 минг тонна кам пахта берган Фарғона области, 57 минг тонна кам пахта берган Бухоро области республиканинг пахта тайёрлаш планини бажармай қолишига сабабчи бўлдилар.

Бу областлардаги кўпгина районлар, колхозлар ва совхозлар пахта тайёрлаш планларини бажармай қолганликларининг асосий сабаби шу бўлдики, улар ташкилотчилик ишини юксак даражада олиб бормадилар ва рўй берган қийинчиликларни енголмадилар. Биз 1960 йилнинг сабоқларидан тўғри хулосалар чиқариб олишимиз ва пахтачиликка раҳбарлик қилишда рўй берган камчиликлар ва нуқсонларга бундан буён йўл қўймаслигимиз зарур.

1960 йилда республика халқ хўжалигига сарфланган давлат капитал маблағларининг ҳажми 20 процентдан кўпроқ ошди. Қурилиш министрлиги, Сув хўжалиги министрлиги ва қишлоқ қурилиши Бош бошқармаси пудрат ишлари планини бажардилар. Ўтган йил 69 та саноат объектлари қурилиб бўлди ва ишга туширилди.

Чакана товар обороти плани муддатидан олдин бажарилди. Аҳолига товарлар сотиш бир йил ичида 1 миллиард 633 миллион сўм миқдорида кўпайди.

«Мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлаш ва халқ маорифи системасини янада ривожлантириш тўғрисида»ги Қонунни амалга ошира бориб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика ҳукумати ва бутун жамоатчилик мактабларни бир сменали машғулотга ўтказиш соҳасида катта тадбирларни амалга оширдилар. 1720 та маъмурий бинолар ва бошқа бинолар мактабларга топширилди. Мавжуд мактабларда 5 мингта синфхоналар қурилди. Колхозлар 215 та янги мактаб қуриб бердилар. Шундай қилиб, республика мактаблари учун 400 мингдан кўпроқ ўқувчи сиғадиган ёки умумий таълим мактаблари қуриш планида кўзда тутилганига қараганда 20 баравар кўп янги бинолар қуриб берилди. Ҳозир республикада 5855 мактаб ёки ҳамма мактабларнинг 92 проценти бир сменали машғулотга кўчирилди.

Мактабларни дарсликлар, ўқув-кўрсатмали қуроллар, турли асбоб-ускуналар, шунингдек ўқитувчи кадрлар билан таъминлаш соҳасида анча иш қилинди. Интернат-мактаблар меҳнаткашларга жуда манзур бўлди. Ҳозирги вақтда 84 та интернат-мактабда 18 мингдан кўпроқ бола тарбияланмоқда.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Аҳолига медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилаш ва СССР аҳолисининг соғлиғини сақлаш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини амалга ошириш соҳасида жуда кўп иш қилинди. Мамнуният билан шуни қайд қилиш мумкинки, республикада медицина муассасаларини кўпайтириш ҳаракати умумхалқ ҳаракатига айланди, 500 тадан кўпроқ бино даволаш муассасалари очиш учун соғлиқни сақлаш органларига топширилди. Бир йил ичида ҳаммаси бўлиб 20 мингдан кўпроқ ўринга эга бўлган яна 216 та касалхона, диспансер ва туғруқхоналар ташкил қилинди.

Мактабларни, даволаш муассасаларини шу қадар кўпайтириш ва кенгайтириш ҳамда аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш республика бюджетидан қўшимча харажатлар қилишни талаб этди. Шу мақсадда асосан давлат аппаратини қисқартириш ва арзонлаштириш йўли билан ички резервларни қидириб топиш соҳасида катта иш қилинди. Бу эса республика бюджетига 58 миллион сўмга яқин маблағ олиш имкониятини берди.

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги халқ хўжалиги планининг ва Давлат бюджетининг лойиҳаларида ишлаб чиқариш кучларини янада ривожлантириш, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини анча кўпайтириш, республика меҳнаткашларининг моддий-маданий даражасини ошириш кўзда тутилади.

Ўзбекистон саноатини етти йилликнинг ўтган икки йили ичида ва 1961 йил планида ривожлантиришнинг асосий хусусиятлари шу бўлдики, кўп тармоқларда, айниқса оғир саноатда етти йиллик план топшириқлари анча ошириб бажарилмоқда.

Ўзбекистонда 1959-1960 йиллар ичида саноат ишлаб чиқаришининг ўрта ҳисобда ҳар йили ўсиши етти йилликда мўлжалланган 6 процент ўрнига 8,8 процент бўлди. Уч йил ичида етти йилликнинг контроль рақамларида кўрсатилганидан ташқари қўшимча равишда (нархларнинг янги миқёси билан ҳисоблаганда) 330 миллион сўмлик маҳсулот, шу жумладан кўп миқдорда пўлат, прокат, электроэнергия, турли машиналар ва ускуналар, халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқарилади.

Ўзбекистон ССРда Бухоро бой газ кони негизида катта газ индустрияси барпо қилинганлиги ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш учун ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Газ чиқариш бу йил 1960 йилдагига нисбатан 2,9 баравар кўпайтирилади, нефть ва газнинг ёқилғи балансидаги салмоғи эса 66 процентни ташкил қилади ва контроль рақамларда 1963 йил учун мўлжалланган даражага етади. Бухоро газининг бой ресурсларини хўжалик оборотига кенг равишда тортиш проблемасини яқин вақт ичида ҳал қилиш натижасида Ўзбекистон ССР нинг мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришга қўшаётган ҳиссаси кўпаяди ва Ўзбекистоннинг бошқа қардош республикалар билан иқтисодий алоқаларини тағин ҳам кўпроқ кучайтиради.

Планда кўмир чиқаришни, нефть чиқариш ва қайта ишлашни, цемент ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш кўзда тутилади; электротехника буюмларини, кимё ускуналарини, компрессорларни, осма кранларни, енгил ва озиқ-овқат саноати маҳсулотини, маданий-маиший ва рўзғор молларини ишлаб чиқариш кенгайтирилади. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг хиллари кўпайтирилади ва сифати яхшиланади.

1961 йилда саноат ишлаб чиқаришини ошириш планлари анча катта эканлигини кўриб турибсиз. Бу планларни муваффақиятли бажармоқ учун жуда катта резервларимиз ва имкониятларимизни ишга солиш керак. Гап шундаки, республикада план умуман бажарилаётган бўлса ҳам, лекин қониқарсиз ишлаётган корхоналар ҳам кўп.

Ўтган йил халқ хўжалиги кенгашининг ва маҳаллий саноатнинг 6 та корхонаси ялпи ва товар маҳсулот ишлаб чиқариш планини бажармади, булар 6,8 миллион сўмлик маҳсулотни кам бердилар. Халқ хўжалиги кенгашининг 66 та корхонаси, шу жумладан «Таштекстильмаш», «Подъёмник», «Чирчиксельмаш» заводлари ва бошқа корхоналар меҳнат унумдорлигини ошириш планини бажармади.

Кўп корхоналарда мавжуд қувватлар ва ускуналардан унчалик тўлиқ фойдаланилмаётир. Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгашининг машинасозлик корхоналарида мавжуд ускуналардан 60 процент фойдаланилмоқда. Тошкент экскаватор заводида темирчилик-пресс ускуналаридан ўрта ҳисобда 30 процент фойдаланилмоқда, шундай ускуналардан «Таштекстильмаш» заводида 35 процент, «Ташсельмаш» заводида 44 процент фойдаланилмоқда.

Саноатда ташкилотчилик иши даражасини ошириш зарур. Қоғозбозлик камроқ бўлсин, бевосита фабрикалар ва заводларда, шахталар ва конларда, нефть ва газ конларида жонли ташкилотчилик ишлари кўпроқ олиб борилсин.

1961 йил республикамиз учун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини, унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликни янада юксалтириш йили бўлиши лозим. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил 3 миллион 200 минг тонна, яъни ўтган йил давлатга сотилган пахтадан 370 минг тонна кўп пахта етиштириб беришга қарор қилдилар. Бу вазифа, биринчидан, пахтанинг республикамизда ҳар бир гектаридан олинаётган ўртача ҳосилини 2,5 центнер кўпайтириб, 24 центнерга етказишни ва, иккинчидан, пахта экилаётган майдонни камида 50 минг гектар кенгайтиришни талаб қилади. Деҳқончилик маданиятини ҳар томонлама ошириш, комплекс механизация асосида агротехниканинг прогрессив усулларини тағин ҳам кенг жорий қилиш зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ўтган йил декабрида бўлиб ўтган пленуми колхозлар ва совхозларнинг 1961 йилда давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини маъқуллади. Шу мажбуриятларга кўра, 1961 йилда давлатга 155 минг тонна гўшт, 315 минг тонна сут, 14 минг 660 тонна пилла, 200 минг тонна луб экинлари ҳосили, 21 минг тонна жун, 82 миллион дона тухум сотилиши ҳамда 600 минг тонна сабзавот, 600 минг тонна қовун-тарвуз, 360 минг тонна картошка, 200 минг тонна узум, 112 минг тонна мева етиштирилиши лозим.

Бу юксак мажбуриятларни бажариш учун биз камчиликларни ва нуқсонларни дадил очиб ташлашимиз, республиканинг ҳамма меҳнаткашлари зўр бериб ишлашини таъминлашимиз, энг муҳими эса вақтни қўлдан бермай, кўкламги экишга яхши тайёргарлик кўришимиз лозим.

Экиш бошланишига оз вақт қолди. Қисқа муддатда бутун техникани ўз вақтида ва юқори сифатли ремонт қилиш, механизатор кадрларни тайёрликдан ўтказиш, ирригация-мелиорация шохобчаларини тозалаб, тайёрлаб қўйиш зарур; етарли миқдорда маҳаллий ва минерал ўғитлар тайёрлаб қўйиш, ерларни текислаб ва шўрини ювиб тахт қилиб қўйиш, ер ҳайдаш учун ҳар бир қулай кундан фойдаланиш, январь ойида ҳамма колхозларда ҳисобот ва ҳисобот-сайлов йиғилишларини ўтказиш керак.

Экиш олдидан қилинадиган катта ҳажмдаги ишларни ўз вақтида бажармоқ учун колхозлар ва совхозларнинг барча моддий-техника ва одам ресурсларидан фойдаланиш, пахтанинг ҳосилдорлиги соҳасида орқада қолган колхозлар ва совхозларни, районлар, областларни қолоқликдан чиқаришга алоҳида эътибор бериш зарур.

1960 йилда чорвачиликни ривожлантириш соҳасида гарчи биз маълум ижобий натижаларга эришган бўлсак ҳам, лекин бу натижалар билан хотиржам бўлишга ҳаққимиз йўқ, чунки республикада чорвачилик қишлоқ хўжалигининг ҳали ҳам қолоқ тармоғи бўлиб келмоқда.

Сигирлар ва қўйларнинг қисир қолаётганлиги, айрим хўжаликларда бу нарса 35 ва ундан ҳам кўпроқ процентни ташкил қилаётганлиги, шунингдек сигирлар қўй сўйиб юборилаётганлиги чорвачиликни ривожлантиришга тўсқинлик қилаётган катта камчиликдир. Молларни қисир қолдирмаслик, сигир ва совлиқларни сақлаб қолиш ва кўпайтириш чорвачиликни юксалтиришнинг энг катта резервидир.

Кейинги йилларда колхозлар ва совхозлар маккажўхори ва оқ жўхори экишни анча кенгайтирдилар, бироқ кўп хўжаликларда бу экинларнинг ҳосилдорлиги катта эмас. Ўтган йил республикада жўхори экилган майдоннинг ҳар бир гектаридан ўрта ҳисобда 214 центнердан кўкпоя олинди. Суғориладиган деҳқончилик шароитида бу жуда кам, чунки бизда ҳар йил гектаридан 1000 центнер ва ундан ҳам кўпроқ кўкпоя олаётган хўжаликлар бор.

Маккажўхорининг ҳосилдорлигини ошириш, бедапояларни тартибга солиш, шунингдек яйловларни сув билан таъминлаш ва яхшилаш ишларини кенгайтириш йўли билан мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтириш чорвачиликни яна юксалтиришнинг муҳим шартидир.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўладиган Пленумида бошқа республикаларнинг раҳбар органлари билан бир қаторда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳам республикамизда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини 1960 йилда етиштириш ва давлатга сотиш давлат плани ва социалистик мажбуриятлар қандай бажарилганлиги ҳамда қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисидаги доклади тингланади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленумида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг докладини муҳокама қилиш қишлоқ хўжалигига, айниқса унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликка раҳбарлик қилишдаги камчиликларимиз ва нуқсонларимизни очиб ташлашга, республика халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада кескин юксалтириш учун мавжуд резервлар ва имкониятларни топиб, ишга солишга ёрдам беради.

Депутат ўртоқлар! Сизларга маълумки, 1960 йил декабрида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида мамлакатимизда суғориладиган деҳқончиликни янада ривожлантириш масаласи Никита Сергеевич Хрушчевнинг ташаббуси билан бир неча марта муҳокама қилинди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев кўтариб чиққан масала ғоят катта умумдавлат аҳамиятига эга масаладир. Чунки ерларни суғориш каттакатта ерларни экинзорларга айлантиришга, бу ерларда ҳар қандай шароитда мунтасил мўл ҳосил олишга имкон беради.

Янги ерларни суғориш ва ўзлаштириш соҳасида партия, ҳукумат мўлжаллаётган тадбирлар коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш тўғрисида қилинаётган ғамхўрликнинг янги кўринишидир. Ўзбекистон меҳнаткашлари бу тадбирларни алоҳида мамнуният билан қувватладилар, чунки республикамиз суғориладиган деҳқончиликни ривожлантириш программасини амалга оширишда ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Суғориладиган ерларни кўпайтириш учун Ўзбекистонда катта имкониятлар бор. Мирзачўлни ўзлаштириш соҳасида ҳозир катта ишлар қилинмоқда. Жанубий Мирзачўл каналининг секундига 300 кубометр сув ўтказа оладиган 93 километр узунликдаги биринчи навбатдаги қисми қурилиб бўлди. Боёвут массивида иккита канал қурилди, суғориладиган мавжуд ерлардаги магистрал канал ва катта коллекторлар реконструкция қилинди. Бир қанча корхоналар: темир-бетон буюмлар заводи, силикальцит буюмлар заводи, шағал-қум заводи қурилиб ишга туширилди; гипс-девор плиталар заводи, сопол трубалар заводи ва бошқа корхоналар қурилиши битай деб қолди. 620 километрлик автомобиль йўллари, 415 километрлик электр линиялари қурилди, Сирдарё — Жиззах темир йўли қурилиши битай деб қолди, 43 километр узунликда водопровод ўтказилди, саҳни 250 минг квадрат метрлик уй-жойлар қурилиб, фойдаланиш учун топширилди.

Бу тадбирлар шу вақтгача 42 минг гектар янги ерларни суғоришга имкон берди. Ўтган йил шу ерлардан 32 минг гектарига пахта ва бошқа экинлар экилди. Бу йил Мирзачўлда яна 25 минг гектар янги ер ўзлаштирилади, 1962 йилдан бошлаб эса ҳар йил камида 50 минг гектар ер ўзлаштирила боради.

Марказий Фарғонада, Сурхондарё областида ва бошқа ҳамма областларда ҳамда Қорақалпоғистон АССРда янги ерларни ўзлаштириш соҳасида катта ишлар қилинмоқда.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг топшириғига биноан ҳозир республикада Мирзачўлнинг иккинчи навбат қисмини, Қарши даштини, Амударё этакларидаги ерларни суғориш ва ўзлаштириш чоралари ишлаб чиқилмоқда. Янги ерларни ўзлаштириш тадбирларининг амалга оширилиши республика қишлоқ хўжалигини, айниқса пахтачилик ва шоликорликни ривожлантирмоқ учун янги жуда катта истиқболлар очиб беради.

Сув хўжалиги қурилиши ва суғориладиган янги ерларни ўзлаштириш республика қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш ишлари асосий масалалардан бўлиб келди ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. Бу масалаларни ҳал қилмай туриб, пахта, шоли ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш тўғрисида ўйлаб бўлмайди.

Шу сабабли ҳар йили республикада катта ҳажмда сув хўжалик қурилиши олиб борилмоқда, бу ишларга жуда катта пул маблағлари ва моддий техника ресурслари сарфланмоқда. Масалан етти йилликнинг икки йили ичида, тўлиқ бўлмаган маълумотларга қараганда, сув хўжалиги қурилишига 2 миллиард сўм чамаси капитал маблағ сарфланди.

Мана шуларнинг ҳаммасига қарамай, сув хўжалиги қурилишида ҳали ҳам кўпгина камчиликлар бор. Бу камчиликлар суғориладиган майдонларни кенгайтиришга, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга ва мавжуд суғориш системаларидан тўлиқ фойдаланишга ҳалақит бермоқда.

Областлар ва районлардаги баъзи раҳбар ходимлар суғориладиган ерларни кенгайтириш масалаларига нотўғри қараётганликлари натижасида шундай фактлар содир бўлмоқдаки, ҳатто тайёрлаб қўйилган ерлар ҳам қишлоқ хўжалик оборотига киритилмасдан қолмоқда. 1960 йилда Фарғона ва Андижон областларида, Марказий Фарғонада тайёрлаб қўйилган 4 минг гектардан кўпроқ ер экилмай қолиб кетди.

1961 йилда сув хўжалиги қурилиши соҳасида катта программани бажаришимиз ва камида 90 минг гектар янги суғориладиган ерларни, яъни ўтган йилдагига қараганда бир ярим баравар кўп ерларни ўзлаштиришни таъминлашимиз керак. Бундан кейинги йилларда ерларни ўзлаштириш суръатлари бир неча марта тезлаштирилади. Бу эса сув хўжалиги қурилиши ишларини тубдан яхшилашни талаб қилади.

Республика сув хўжалиги министрлиги, Главголодностепстрой ва барча сув хўжалиги ташкилотлари мавжуд жуда катта моддий-техника ва пул ресурсларидан ҳамда тўпланган катта тажрибалардан фойдаланиб, сув хўжалиги қурилиши ва янги ерларни ўзлаштириш планларини ҳеч сўзсиз бажаришни таъминлашлари лозим.

Депутат ўртоқлар! Капитал қурилиш ҳажмларини кўпайтириш республика халқ хўжалигини жадал ривожлантиришнинг муҳим шартидир. Бу йил давлат плани бўйича қилинадиган капитал ишлар 18,7 процент кўпаяди. Бу эса иттифоқдаги ўртача ўсишдан анча юқоридир. Саноатни ривожлантириш учун ажратилаётган барча капитал маблағларнинг 85 проценти оғир индустрия объектларига сарфланади.

Планда Тошкентда ёқилғи билан ишлайдиган очиқ типдаги электростанция қуриш кўзда тутилади. 1 миллион 200 минг киловатт қувват берадиган бу электростанция мамлакатдаги энг катта электростанцияларнинг бири бўлади. Табиий газ билан ишлайдиган Навоий ГРЭСини қуриш ишлари муваффақиятли олиб борилмоқда. Бу йил Ўрта Осиёда энг катта бўлган ва табиий газ негизида ишлайдиган Навоий азотўғит комбинати қурила бошлайди.

Уй-жой, коммунал, маданий-маиший ва савдо объектларини қуришга ажратилаётган маблағ анча кўпайтирилади.

Мўлжалланган катта ҳажмдаги капитал ишларни бажармоқ учун бу ишдаги мавжуд катта камчиликларни қатъиян тузатишимиз керак. Аввало айрим объектларни қуриш муддатларини чўзиб юборишга хотима бериш керак. Республика бўйича битмай қолган қурилишларнинг ҳажми 1960 йилнинг 1 январидаги 3061 миллион сўм ўрнига 1960 йилнинг 1 ноябрида 3292 миллион сўмни ташкил қилди. Шу сабабли ўтган йилдан қолган объектларни 1961 йилда қуриб битказиш, қурилиш муддатларини ва битмай қолган қурилиш ҳажмларини кескин равишда камайтириш жуда муҳим вазифадир.

Жиддий камчилик шуки, қурилишга ажратилган маблағлар ва ресурсларни ишга туширилиши лозим бўлган энг муҳим объектларга етарли миқдорда тўпламаётирмиз.

Қуриб битказиш лозим бўлган муҳим ишлаб чиқариш объектларини тезроқ қуриб бўлиш билан бир қаторда уй-жой, мактаблар, болалар ва даволаш муассасалари, туғруқхоналар, яъни халқ айниқса муҳтож бўлган объектлар қурилишига маблағларни биринчи навбатда сарфлашимиз лозим.

Қурилиш ташкилотлари қурилишнинг сифатини пасайтириб юборганликларини алоҳида кўрсатиб ўтишимиз керак. Шуни айтиб ўтиш кифоя қиладики, Тошкент шаҳрида 11 ой ичида фойдаланиш учун топширилган 178 объектдан фақат 65 таси «яхши» баҳо билан қабул қилинди.

Бинокорлик материалларини сарфлашда қурилиш ташкилотлари катта ошиқчаликларга ва суиистеъмол қилишларга йўл қўймоқдалар. Чунончи, Қурилиш министрлигининг 14 та трестида уч кварталда материалларнинг қимматини 12,5 миллион сўм ошириб юборишга йўл қўйилди. Йўл қўйилган брак ва чала ишларни тузатишга кўп миқдордаги материаллар беҳуда сарфланмоқда.

Тошкент шаҳрининг қурилиш ташкилотлари 1960 йилда капитал қурилиш планини анча кам бажардилар. Натижада бир қанча саноат объектлари, кўп миқдорда уй-жой бинолари ва маданий-маиший бинолар қурилиб битмай қолди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети Тошкентдаги капитал қурилишнинг бундай аҳволда қолганлигини бутунлай чидаб бўлмайдиган бир ҳол деб ҳисоблаб, шаҳарда капитал қурилишни тубдан яхшилаш чораларини кўрдилар.

Капитал ишлар планини бажаришни таъминламоқ учун биз давлатдан зарур нарсаларнинг ҳаммасини, маблағ, моддий ресурслар ва техникани олганмиз. Энди бутун гап шундаки, бу ишни тўғри ташкил қилиш, материалларни тежаб сарфлаш, техникадан самарали фойдаланиш, энг муҳими эса қурилиш ташкилотларида интизомни мустаҳкамлаш керак.

Капитал қурилиш умумдавлат ишидир. Шу сабабли республикадаги ҳамма ташкилотлар, ҳамма раҳбар ходимлар бу иш билан шуғулланишлари лозим. Шундай қилинганидагина капитал қурилиш плани муваффақиятли бажарилади деб умид қилиш мумкин.

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР нинг 1961 йилги давлат бюджети 1153,7 миллион сўм миқдорида белгиланди. Давлат бюджетининг ярмидан кўпроғи — 52,6 проценти социал-маданий тадбирларни пул билан таъминлашга сарфланади. Маориф, соғлиқни сақлаш, социал таъминот ва фан учун бюджетда ажратилган маблағларнинг умумий миқдори 1960 йилдагига нисбатан 50,8 миллион сўм ёки 9 процент кўпайтирилди.

Халқ хўжалигининг социалистик сектори бюджет даромадларининг асосий ва тобора ортиб бораётган манбаидир. Республика бюджети даромадларида бу манбалар 90 процентни ташкил қилади. Бинобарин саноат, транспорт, қурилиш, қишлоқ хўжалиги ва савдо ташкилотларининг планларини бажариш соҳасида пухта ишлаш бюджетнинг даромадлар қисмини бажаришни таъминлаши лозим.

Жамғармалар тўплаш планларини ва бюджет олдидаги мажбуриятларни бажариш хўжалик ташкилотлари учун Қонун бўлиб қолиши лозим. Бироқ меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш топшириқларини яхши бажармаётган, жамғармалар тўплаш планларини бажармаётган, бу билан бюджетга ва ўз корхоналарига катта зарар етказаётган хўжалик ташкилотлари ва бошқармаларнинг раҳбарлари ҳали ҳам бор. 1960 йилнинг 9 ойи мобайнида Халқ хўжалиги кенгашининг корхоналаридан 135 таси жамғармалар тўплаш планини кам бажарди ёки пландан ташқари 142 миллион сўмлик зарар кўрди.

Унумсиз харажатлар, бракка йўл қўйиш натижасида планлаштирилмаган ва пландан ташқари нобудгарчиликлар ҳали ҳам йўқотилгани йўқ. Бундай нобудгарчиликлар ўтган йилнинг 9 ойи ичида 56,3 миллион сўмни ташкил қилди.

1961 йилги бюджетнинг бажарилишини таъминламоқ учун иқтисодий ишларимиз даражасини оширишимиз лозим. Бу ишлар бригадада, цехда, автоколоннада, қурилиш участкасида ва ҳар бир савдо корхонасида бошланиши лозим. Ишчилар, хизматчилар, инженер-техник ходимлар, илғорлар ва новаторлар кенг оммасини жалб қилмай туриб, иқтисодий тежаш учун курашни ташкил қилиб бўлмайди. Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг роли бюджетни бажаришда айниқса кучаймоқда.

Молия министрлигининг ва унинг жойлардаги органларининг иш услубини ва методларини жиддий равишда яхшилаш зарур.

Депутат ўртоқлар! 24 декабрда ўртоқ Н. С. Хрушчев раислигида СССР Министрлар Советининг мажлиси бўлиб ўтганлиги тўғрисида матбуотда хабар қилинди. Бу мажлисда СССР халқ хўжалигини ривожлантириш етти йиллик планининг топшириқлари дастлабки икки йил ичида қандай бажарилаётганлиги масаласи кўриб чиқилди.

Етти йиллик планни муддатидан олдин бажариш учун бошланган умумхалқ ҳаракати, фаннинг энг янги муваффақиятларидан фойдаланиш асосида халқ хўжалигида техника тараққиёти тез суръатлар билан амалга оширилаётганлиги, янги очилган табиий бойликлар ишлаб чиқаришга жалб қилинганлиги, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш, комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш тадбирлари амалга оширилаётганлиги, меҳнат унумдорлигини янада оширилганлиги етти йилликнинг дастлабки йиллари учун халқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларида контроль рақамларда кўзда тутилган топшириқларни муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажаришни таъминлади.

Шунга асосланиб, иттифоқчи республикалар Министрлар Советларига, СССР министрликлари ва бошқармаларига етти йилликнинг қолган даври учун контроль рақамларда белгиланган топшириқларга зарур тузатишлар киритиш тўғрисидаги таклифларни ишлаб чиқиш топширилди.

Халқ хўжалиги кенгаши, министрликлар ва бошқармалар, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари корхоналарда, қурилишларда, колхозлар ва совхозларда ишлаб чиқаришнинг қўшимча ички резервларини топиш, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан, моддий ва меҳнат ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш, капитал маблағлардан яна ҳам самарали фойдаланиш ишларини олиб боришлари, ҳар бир корхона, колхоз ва совхознинг етти йиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажаришини таъминлашга эришишлари лозим.

СССР Министрлар Советининг шу мажлисида СССР халқ хўжалигини планлаштириш системасини янада такомиллаштириш масаласи кўриб чиқилди. Ўртоқ Н. С. Хрушчев ҳар йилги планларни перспектив планлар билан боғлаб тузиш зарур деган масалани қўйди. Планлар шундай тузилиши керакки, келгуси беш йилликдаги асосий режалар навбатдаги беш йилликда ёки лоақал унинг дастлабки йилларида маълум бўлиб турсин. Шундай қилиш узлуксиз амал қиладиган планга эга бўлиш имкониятини беради. Бундай система бутун планлаштириш ишини янада такомиллаштиришнинг, халқ хўжалигининг янги резервларини топиб ишга солишнинг муҳим шарти бўлади. Республика Давлат план комиссияси, Халқ хўжалиги кенгаши, министрликлар ва бошқармалар навбатдаги перспектив халқ хўжалиги планларини тузишда шу кўрсатмаларга амал қилишлари лозим.

Депутат ўртоқлар! 1961 йилги халқ хўжалик планини ва Давлат бюджетини ишлаб чиқаётган вақтимизда ижроия комитетлари, министрликлар ва бошқармалар 1961 йилнинг плани ва бюджетига ўзларининг бир қанча таклифларини киритишни республика ҳукуматидан илтимос қилдилар. Шу сессияда сўзга чиққан депутатлар бир қанча масалаларни қўйдилар, Давлат план комиссиясини, Молия министрлигини, бошқа бир қанча министрликларни ва республика бошқармаларини танқид қилиб, ўз мулоҳазаларини айтдилар.

Республика Ҳукумати шу илтимосларнинг ҳаммасини кўриб чиқди ва йўл қурилишига, полиграфия саноатини ривожлантиришга, Чортоқда қурилаётган санаторийни битказишга, қишлоқ хўжалик ўқув юртлари қурилишига, Нукус шаҳрида телецентр қуришга ажратилган маблағларни кўпайтириш мумкин деб топди. Тошкент шаҳар ижроия комитети учун уй-жой қурилиши, теплотрасса қуриш ишларига, болалар муассасаларига, асфальт-бетон заводини реконструкция қилишга ва бошқа бир қанча объектларга бериладиган маблағ кўпайтирилди. Бундан ташқари, даволаш муассасаларини капитал ремонт қилиш ва ускуналаш учун бюджетдан ажратилган маблағ 1 миллион сўм кўпайтирилди ва маориф муассасаларига бюджетдан ажратилган маблағ 900 минг сўм кўпайтирилди. Тошкентни ва Тошкент областининг шаҳарларини обод қилиш учун ажратилган маблағ 688 минг сўм кўпайтирилди.

Республика Министрлар Совети айрим республика министрликлари ва бошқармалари шаънига депутатлар томонидан айтилган танқидий мулоҳазаларни кўриб чиқади ва тегишли чоралар кўради.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг шу сессияси номидан партиямиз Марказий Комитетини, Совет Ҳукуматини ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчевни ишонтириб айтишга ижозат бергайсизки, Ўзбекистон меҳнаткашлари мамлакатимиздаги ҳамма халқларнинг ва биринчи галда улуғ рус халқининг қардошларча ёрдамига таяниб, 1961 йилги халқ хўжалик планини ва Давлат бюджетини муваффақиятли бажариш учун ҳамма чораларни кўрадилар ва бу билан мамлакатимизда коммунизм қурилишининг умумий ишига муносиб ҳиссаларини қўшадилар. (Қарсаклар).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИ

„Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва республика меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида“

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ҚОНУН ЛОЙИҲАЛАРИ ТАЙЁРЛАШ КОМИССИЯСИНИНГ РАИСИ ДЕПУТАТ

О. МАҲМУДОВ ДОКЛАДИ

Депутат ўртоқлар! Бешинчи чақириқ СССР Иттифоқи Олий Советининг учинчи сессияси «СССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикаларнинг бюджет ҳуқуқлари тўғрисида» Қонун қабул қилган эди. Мазкур Қонун Совет Иттифоқи бюджет қонунларини ривожлантиришда жуда муҳим босқичдир.

СССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикаларнинг бюджет ҳуқуқлари тўғрисида Қонун чиқарилишини шу нарса тақозо қилар эдики, асосий бюджет қонунлари — СССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикаларнинг бюджет ҳуқуқлари тўғрисида Низом ва маҳаллий молия тўғрисида Низом бундан ўттиз йилдан зиёд муқаддам чиқарилган эди.

Совет давлати бюджет системасини ташкил қилиш ва ривожлантиришда ўз вақтида жуда катта роль ўйнаган бу қонунлар ҳозирги вақтга келиб эскириб қолди, чунки шу қонунлар чиққандан бери бизнинг социалистик давлатимиз сиёсий ва иқтисодий ҳаётида катта ўзгаришлар рўй бериб. бу ўзгаришлар давлат бюджети даромадлари ва харажатлари структурасида, даромад ва харажатларни Иттифоқ бюджети билан иттифоқчи республикаларнинг бюджетлари ўртасида чегаралашда жиддий ўзгаришлар вужудга келишига сабаб бўлди.

Социалистик корхоналар жамғармасининг тинмай ўсиб бориши асосида СССР Давлат бюджети даромадларини ташкил қилишда халқ хўжалигидан келадиган даромадлар тобора катта аҳамиятга эга бўла бормоқда. 1960 йилда бу даромадлар давлат бюджетидаги барча даромадларнинг ўндан тўққиз қисмидан кўпроғини ташкил қилади.

Даромадлар составида рўй берган ўзгаришлардан ташқари бюджет структурасининг ўзида ҳам, шунингдек бюджет тузиш ва уни ижро этиш тартибида жиддий ўзгаришлар рўй берди.

Маълумки. сўнгги йилларда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Президиуми ташаббуси билан мамлакатимизда иттифоқчи республикаларнинг ҳуқуқларини янада кенгайтиришга ҳамда уларнинг давлат, хўжалик ва маданий қурилишнинг барча соҳаларидаги ролини оширишга қаратилган жуда муҳим тадбирлар амалга оширилди.

Ўзбекистон ССРнинг хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилиш соҳасидаги ҳуқуқлари кенгайтирилганлиги ва роли ошганлиги республикамиз Давлат бюджетининг анча ўсишига олиб келди ва бу бюджетнинг СССР Давлат бюджетидаги салмоғини оширди. Урушдан кейинги даврда (1945-1960 йиллар мобайнида) Ўзбекистон ССР давлат бюджетининг ҳажми беш баравар кўпайди, сўнгги ўн йил мобайнида эса уч баравардан зиёд ортди. Маҳаллий бюджетларнинг Ўзбекистон ССР Давлат бюджетидаги ҳажми ва салмоғи ҳам шунга яраша кўпайди.

Бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун лойиҳасининг асосий қоидаларини қисқача ифодалаб ўтишга рухсат бергайсиз.

Қонун лойиҳаси «СССР ва иттифоқчи республикаларнинг бюджет ҳуқуқлари тўғрисида» 1959 йил 30 октябрда қабул қилинган Қонун, Ўзбекистон ССР Конституцияси ва меҳнаткашлар депутатлари область. район, шаҳар, посёлка ва қишлоқ Советлари тўғрисидаги Низомларга мувофиқ равишда тузилди.

Қонун лойиҳасининг биринчи бўлими Ўзбекистон ССР Давлат бюджетини республика пул маблағлари давлат фондини тузиш ва ундан фойдаланишнинг асосий молия плани сифатида белгилайди.

Ўзбекистон ССР Давлат бюджети СССР Давлат бюджетининг таркибий қисмидир. Унинг муҳим хусусияти шундаки, у республика халқ хўжалиги плани билан мустаҳкам боғланган бўлиб. ана шу план билан белгиланади ва ўз навбатида бу планнинг муваффақиятли бажарилишига актив ёрдам кўрсатади.

Бутун молия-бюджет ишларининг асосий вазифаларидан бири илгаригидек ҳозир ҳам молия контролини систематик равишда амалга ошириб боришдан иборат бўлиб қолади. Шу сабабли Қонун лойиҳасида Ўзбекистон ССР Давлат бюджетини тузиш ва ижро этиш процессида корхоналар ҳамда ташкилотларнинг молиявий ва хўжалик фаолияти устидан, шунингдек уларнинг халқ хўжалиги плани топшириқларини бажаришлари устидан контроллик амалга оширилиб туради, деб кўзда тутилади.

Ўзбекистон ССРнинг бюджет тузилиши республикамизнинг давлат тузилиши билан белгиланади. Бу — Ўзбекистон ССР Давлат бюджети Ўзбекистон ССР республика бюджетини, Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджетини, область, район, шаҳарлар, меҳнаткашлар депутатлари посёлка ҳамда қишлоқ Советлари маҳаллий бюджетларини ўзида бирлаштиради.

Ўзбекистон ССР нинг Давлат бюджетида барча тенг ҳуқуқли социалистик республикалар билан бирга иттифоқ давлати — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига ихтиёрий равишда бирлашган Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ленинча миллий сиёсат ва демократик централизм принципларига асосланган мунтазам бюджет системаси ўз ифодасини топгандир.

Ўзбекистон ССР Давлат бюджетини тузиш, тасдиқлаш ва ижро этиш ҳамда унинг даромадларини ва харажатларини Ўзбекистон ССР республика бюджети, Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджети ва маҳаллий бюджетлар ўртасида чегаралаш Қорақалпоғистон АССР ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ҳуқуқларига риоя қилишни ҳамда Совет социалистик давлати бюджет системаси ва молия сиёсатининг бир бутунлигини таъминловчи демократик централизм принципи асосида амалга оширилади.

Республика Давлат бюджети Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан тасдиқланади ва у қонун деб ҳисобланади. Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгаши, министрликлар ва идоралар, корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар Ўзбекистон ССР Давлат бюджетини аниқ ва сўзсиз бажаришлари лозим, белгиланган тўловларни бюджетга тўла-тўкис ва ўз вақтида тўлашлари ҳамда давлат маблағларини сарфлашда қатъий тежашга риоя қилишлари зарур.

Қонун лойиҳасининг иккинчи бўлими Ўзбекистон ССР Давлат бюджетини тузиш. тасдиқлаш ва ижро этиш тартибини, шунингдек бюджет даромадларига тушадиган маблағларнинг манбаларини белгилаб беради. Республика Давлат бюджетига корхоналар ва хўжалик ташкилотларининг фойдаларидан ажратиладиган маблағлар, ўрмонлардан келадиган даромад, кооператив системаларидаги корхоналар ва ташкилотлардан олинадиган даромад солиғи, қишлоқ хўжалик солиғи. маҳаллий солиқ ва йиғимлар ҳамда СССР қонунлари билан белгиланган бошқа даромадлар тушади.

Ўзбекистон ССР Давлат бюджети даромадлари ва харажатларини Ўзбекистон ССР республика бюджети, Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджети ва областларнинг бюджетлари ҳамда Тошкент шаҳар бюджети ўртасида чегаралаш Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг тақдимига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан белгиланади.

Қонун лойиҳасининг учинчи бўлими хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида умумреспублика аҳамиятига эга бўлган тадбирларни зарур пул маблағлари билан таъминловчи республика бюджетининг ролини белгилаб беради.

Қонун лойиҳасининг тўртинчи бўлими Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджетига бағишланган. Бу бюджет миллий давлат тузилмаси бюджети сифатида хўжалик ва маданий қурилишни зарур пул маблағлари билан таъминлайди. Бу иш Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси давлат ҳокимияти органлари ва давлат ҳокимияти органлари томонидан амалга оширилади.

Областлар, районлар, шаҳарлар. посёлка ва қишлоқ Советларининг маҳаллий бюджетлари тўғрисидаги бешинчи бўлим Қонун лойиҳасида катта ўрин тутмоқда. Бу бюджетлар Ўзбекистон ССР Давлат бюджетининг таркибий қисми бўлиб, меҳнаткашлар депутатларининг Советлари томонидан амалга ошириладиган хўжалик ва маданий қурилишни пул маблағлари билан таъминлайди. Қонун лойиҳасининг мазкур бўлими маҳаллий бюджетларнинг структурасини, уларнинг тузилиши ва ижро этилиши тартибини белгилайди, шунингдек маҳаллий бюджетларни расмийлаштириш ва ижро этиш жараёнида улар ўртасида зарур алоқа ва муносабатлар ўрнатади.

Депутат ўртоқлар! Қонун лойиҳаси 1959 йил октябрида қабул қилинган Қонун билан белгиланган умумий нормалардан келиб чиқувчи айрим ҳуқуқий қоидаларни белгилаб беради. Бу эса бир томондан, бюджет интизомини кучайтириши, иккинчи томондан эса, даромад қисмининг тўла-тўкис бажарилишидан ва бюджет маблағларини янада кўп тежаб-тергаб сарфлашдан маҳаллий Советларнинг манфаатдорлигини оширади.

Қонун лойиҳаси Қорақалпоғистон АССР Олий Советига ҳамда меҳнаткашлар депутатларининг барча маҳаллий Советларига умумиттифоқ давлат даромадлари ва солиқларидан ажратиладиган маблағлар миқдорини ўзгартмаган ҳолда даромад ва харажатларни Ўзбекистон ССР Олий Совети ҳамда меҳнаткашлар депутатлари тегишли Советлари томонидан белгиланган бюджетларга нисбатан кўпайтириш ҳуқуқи берилади.

Бюджетнинг даромад қисми ошириб бажарилиши натижасида ёки харажатлар тежаб-тергаб сарфланиши натижасида йил охирида бюджетларда даромадларнинг харажатлардан ошиқча бўлиб чиқадиган суммаси бюджетлар ўртасида қайта тақсимланмайди, балки меҳнаткашлар депутатларининг тегишли Советлари ихтиёрида қолиб, ана шу Советларнинг ижроия комитетлари томонидан бюджет юзасидан амалга ошириладиган қўшимча тадбирларга сарфланиши мумкин.

Қонун лойиҳаси бюджетларни тузиш ва тасдиқлашнинг ягона тартибини белгилайди ва бюджет қонунларининг шу қисмини меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг мазкур Советлар тўғрисидаги низомлар билан белгиланган ҳуқуқларига мослаштиради (жумладан, бюджетларни тузишнинг ва тасдиқлашнинг ягона тартиби қишлоқ ва посёлка Советларига ҳам жорий этилади).

Шу нарсани алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, Қонун лойиҳасига биноан республика Давлат бюджетини тасдиқлаш вақтида Ўзбекистон ССР Олий Совети Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджети ва ҳар бир область ҳамда Тошкент шаҳрининг маҳаллий бюджетларини даромадларнинг умумий суммаси ва харажатларнинг умумий суммасида белгилаб чиқади.

Ўз навбатида Қорақалпоғистон АССР Олий Совети. меҳнаткашлар депутатларининг область ва Тошкент шаҳар Советлари ўзларига тегишли бюджетларни тасдиқлаш вақтида районлар ва область ҳамда республикага (Қорақалпоғистон АССРда) бўйсунувчи шаҳарлар маҳаллий бюджетларини даромадларнинг умумий суммаси ва харажатларнинг умумий суммасида белгилаб чиқадилар.

Ана шу суммаларни даромадларнинг айрим манбалари бўйича тақсимлаш ва харажатларни хўжалик тармоқлари ва зарур тадбирларга йўналтириш меҳнаткашлар депутатлари тегишли Советларининг ижроия комитетлари томонидан амалга оширилади.

Бюджетларни бажаришнинг бундай системаси бюджет даромадларининг бажарилишини таъминлайди, бюджет маблағларини аниқ мақсадлар учун ҳамда ишлаб чиқариш ва молия планларининг бажарилишига қараб тежаб-тергаб сарфланишини таъминлайди.

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССРнинг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун лойиҳаси Ўзбекистон ССР Давлат бюджети, Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджети ва областлар ҳамда Тошкент шаҳрининг маҳаллий бюджетлари тўғрисидаги асосий қоидаларни ўзида ифодалайди.

Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги бу янги Қонун республикадаги барча давлат ва хўжалик органларининг ҳамда жамоат ташкилотларининг бюджет ишларини янада яхшилашда сўзсиз катта ёрдам беражак. Бу Қонун республикамиз хўжалиги ва маданиятини янада зўр куч билан юксалтиришга, мамлакатимизда коммунизм қурилишининг улуғвор программасини муваффақиятли равишда амалга оширишга ёрдам беради. **(Қарсаклар).**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ СЕКРЕТАРИ ДЕПУТАТ

Р. САХИБОЕВ ДОКЛАДИ

Депутат ўртоқлар! Бешинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессияси билан бешинчи сессияси ўртасидаги давр мобайнида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми бир қанча Фармонлар қабул қилди. Бу Фармонлар Ўзбекистон ССР Конституцияси талабларига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан тасдиқланиши лозим.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг топширувига биноан, ана шу қабул қилинган Фармонлар тўғрисида Сизларга айтиб ўтишга рухсат берингиз.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1960 йил 13 октябрдаги Фармони билан Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Олий ва ўрта махсус таълим Давлат комитети базасида Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги тузилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми 1960 йил 30 ноябрда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг бошқа ишдан озод ўринбосари лавозимини белгилаш тўғрисида Фармон қабул қилди.

1961 йил 4 январда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми «Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалик министрлигини тузиш тўғрисида» Фармон қабул қилди.

Ана шу Фармонлар тасдиқланиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Конституциясининг Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми составини белгиловчи 28-моддасига ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети составини кўрсатилган 48-моддасига, шунингдек Ўзбекистон ССР Конституциясининг иттифоқ — республика министрликлари ва республика министрликлари белгилаб чиқилган 50 ва 51-моддаларига тегишли ўзгаришлар киритиш зарур бўлади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми 1960 йил 1 сентябрда «Қорақалпоғистон АССР Савдо министрлигини тугатиш тўғрисида» Фармон қабул қилганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Конституциясининг Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг состави кўрсатилган 68-моддасига ҳам ўзгартиш киритиш зарурати туғилади.

Тасдиқланадиган Қонун лойиҳалари сизларга тақдим этилган.

Депутат ўртоқлар! 1960 йил 29 августда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми «Фарғона областида Қўқон районини тузиш тўғрисида» Фармон қабул қилди.

1960 йил 13 октябрда ўртоқ Тошмуҳаммад Алиевич Саримсоқовни Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри қилиб тайинлаш тўғрисида Фармон қабул қилинди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессиясидан кейин Олий Совет Президиуми бир қатор бошқа Фармонлар ҳам қабул қилди.

Масалан, ўртоқ Мамлакат Собировна Восиқова бошқа ишга ўтиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1960 йил 1 август Фармони билан Ўзбекистон ССР Олий суди Раисининг ўринбосари вазифасидан озод этилди. Ўртоқ Аркадий Андреевич Кузнецов бошқа ишга ўтиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1960 йил 1 декабрдаги Фармонига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси вазифасидан озод қилинди. Ўртоқ Нигмат Раҳматуллаев ҳам бошқа ишга ўтиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1960 йил 30 декабрдаги Фармонига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси вазифасидан озод қилинди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1960 йил 1 декабрь Фармони билан ўртоқ Ҳалима Қодировна Муҳитдинова Ўзбекистон ССР Олий Советининг шу сессиясида сайлангунга қадар Ўзбекистон ССР Олий суди Раисининг ўринбосари вазифасини бажариб туришига рухсат берилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1960 йил 8 декабрь Фармони билан ўртоқ Шотурсун Қорабоев ҳам Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясида сайлангунга қадар Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси вазифасини бажариб туришига руҳсат этилди.

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)нинг 28, 48, 50, 51 ва 68-моддаларига баъзи ўзгартишлар киритиш тўғрисидаги Қонун лойиҳалари ва Фармонларни тасдиқлаш тўғрисида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми тақдим этган қарор лойиҳалари сизларда бор.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Олий Советдан ана шу юқорида зикр қилинган Қонун ва қарорларни кўриб чиқишни ва тасдиқлашни сўрайди.

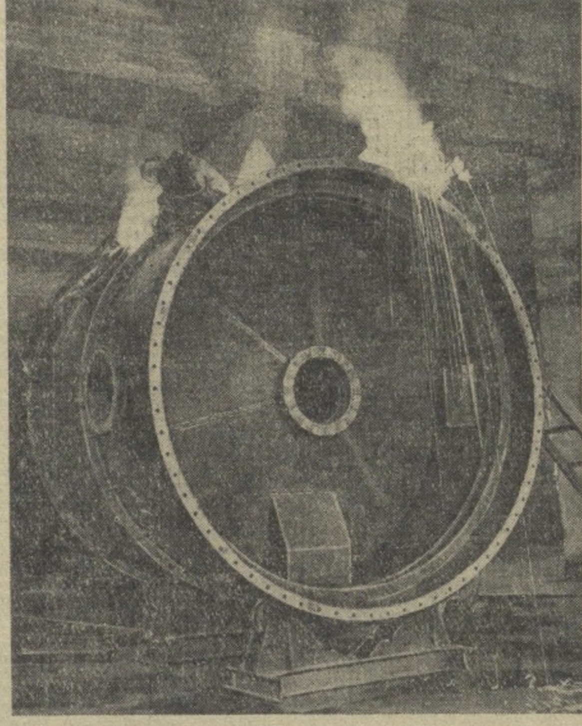

Чирчиқ шаҳридаги «Ўзбекхиммаш» заводи ўз маҳсулотларини Хитой Халқ Республикаси, Румыния, Болгария, Польша, Корея, Ҳиндистон, Югославия мамлакатларига юбормоқда. СУРАТДА: Хитой Халқ республикасига жўнатиладиган газогенератор йиғилмоқда.

Р. Шамсутдинов фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва республика меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақидаги доклад юзасидан музокаралар

Депутат М. И. КИЧАНОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Олий Совети сессияси муҳокамасига тақдим қилинган Қонун лойиҳаси иттифоқчи республикалар ва маҳаллий совет органлари ҳуқуқларини кенгайтириш, хўжалик ва маданий қурилиш соҳасидаги уларнинг ролини ошириш юзасидан ўтказилаётган катта тадбирларга тўла мос келади.

Маҳаллий бюджетларни бажариш вақтида олинган қўшимча даромадлар меҳнаткашлар депутатлари Советларининг ижроия комитетлари томонидан бутун маҳаллий хўжаликка, шу жумладан социал-маданий тадбирларга ва капитал харажатларга маблағ ажратиш учун сарфланиши мумкин, ваҳоланки, мавжуд қонунда бу даромадларни фақат уй-жой-коммунал хўжалигига харажат қилиш кўзда тутилган эди. Бу янги қоида шаҳар, район, қишлоқ ва посёлка Советларининг даромадларнинг янги манбаларини тўлароқ аниқлашга бўлган манфаатдорлигини оширади.

Қишлоқ Советлари маблағларнинг ўз вақтида бюджетга олинишини таъминлашлари. шунингдек, уларга қарашли муассасалар ва ташкилотларни сақлаш учун планлаштирилган харажат нормаларига, иш ҳақи ставкаларига ва у ёки бу тадбир нормативларига риоя қилиб маблағнинг тўғри ва тежамли харажат қилиниши устидан жиддий назорат олиб боришлари лозим.

Район, посёлка ва қишлоқ Советлари омманинг ижодий ташаббусига таяниб, депутатларнинг ёрдамидан кенг фойдаланиб, ўз территорияларида жойлашган саноат корхоналари ва ишлаб чиқариш ташкилотларида маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун мавжуд резервларни очиб беришлари, бу резервлардан тўғри фойдаланишлари лозим.

Республика министрликлари ва бошқармалари, область ижроия комитетлари, молия органлари район, посёлка ва қишлоқ Советларига қарашли тармоқларга раҳбарлик қилиш ва уларга бюджет ҳуқуқлари ҳақидаги Қонун берадиган имкониятлардан кенг фойдаланиш соҳасидаги ўз фаолиятларини яхшилашда уларга зарур ёрдам кўрсатишлари керак.

Депутат ўртоқлар! Сессия муҳокамасига тақдим қилинган Қонун лойиҳасини тасдиқлаш ҳақида таклиф киритаман. Бу Қонуннинг амалга оширилиши янги резервларни аниқлашга. бюджет даромадларини оширишга ва етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш, коммунизм қуриш йўлидан тезроқ олға ҳаракат қилиш соҳасидаги вазифаларни муваффақиятли ҳал этишга ёрдам беради. **(Қарсаклар).**

Депутат Р. СЕИТНИЁЗОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Мен Олий Совет муҳокамасига тақдим қилинган Ўзбекистон ССР. Қорақалпоғистон АССР ва республика меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун лойиҳасини зўр мамнуният билан ўрганиб чиқдим. Қонун лойиҳаси социалистик давлат тараққиётининг асосий йўналишини акс эттиради ва совет бюджет системасининг янада демократлашганлиги ифодасидир. Қонун давлат ишларини бошқаришда иштирок этишга жамоатчиликни шубҳасиз кўпроқ жалб қилиш, хўжалик ва маданий қурилиш масалаларини ҳал этишда уларнинг ролини ошириш имконини беради.

Қонун лойиҳасида Қорақалпоғистон АССР нинг бюджет ҳуқуқларини янада кенгайтириш кўзда тутилади. Лойиҳанинг 43-моддаси катта аҳамиятга эгадир. Унда айтиладики, Қорақалпоғистон АССР Олий Совети мазкур Қонунга мувофиқ Қорақалпоғистон АССРнинг ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқларини белгилайди. Шу муносабат билан Қорақалпоғистон АССР бюджет қонунини Ўзбекистон ССР бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун асосида тузиш соҳасидаги ишлар автоном республика хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда ўтказилиши жуда муҳимдир.

Қонуннинг 35, 36, 46, 47, 61 ва 62-моддалари устида ҳам алоҳида тўхталиб ўтиш керак. Иттифоқчи ва автоном республикалар, шунингдек маҳаллий Советларнинг ҳуқуқларини янада кенгайтириш соҳасида партия ва ҳукумат томонидан изчиллик билан ўтказилаётган тадбирларга асосланган бу моддалар бюджет даромадларини ошириб бажариш ва давлат маблағларини тўғри сарфлаш юзасидан уларнинг манфаатдорлигини ҳар томонлама оширади.

Депутат ўртоқлар! Мен янги Қонун лойиҳасини тасдиқлаш тўғрисида депутатлар киритган таклифга қўшиламан. Бу Қонун Ўзбекистон ССР молия-бюджет системасини янада мустаҳкамлашнинг муҳим омили бўлади ва коммунизм қурилиши улуғвор программасини амалга оширишга ёрдам беради! **(Қарсаклар).**

Депутат Т. ИСМОИЛОВ нутқидан

Депутат ўртоқлар! Кейинги йилларда мамлакатимизда рўй берган жуда катта ўзгаришлар кенг меҳнаткашлар оммасининг сиёсий онгини ошириб юборди.

Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва республика меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги янги Қонун республиканинг ҳамма совет, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотлари ишини янада яхшилашга ёрдам беради. Қонун лойиҳасида саноат ва қурилишни бошқаришни қайта қуриш, иттифоқчи республикалар ва маҳаллий Советлар ҳуқуқини кенгайтириш соҳасидаги партия ва ҳукуматнинг энг муҳим тадбирлари ҳам ўз ифодасини топган.

Муҳокама қилинаётган Қонун лойиҳаси маҳаллий Советлар олдига бюджетда кўзда тутилган ҳамма даромадларнинг тушиб туришини таъминлаш, бюджет маблағларини уларнинг қайси мақсадга ажратилганига қараб тежамли ва рационал тарзда сарфлаш юзасидан жуда катта вазифа қўяди. Мен сессиядаги ҳамма депутатларга мурожаат қилиб, уларни мазкур Қонун лойиҳасини қўллаб-қувватлашга чақираман, айни вақтда қуйидаги таклифни киритишни зарур деб ҳисоблайман. Биз маҳаллий Советларнинг бюджетларида тасдиқланган бюджетдан бир процент миқдорида резерв фонди бўлишини кўзда тутишни сўраймиз. Бу эса хўжалик ва маданий қурилиш билан боғлиқ бўлган ва олдиндан кўзда тутилмаган тадбирлар учун керакдир. **(Қарсаклар).**

ЯНГИ КИТОБЛАР

Ўзбекистон ССР «Ўрта ва олий мактаб» давлат нашриёти С. И. Умаров ва Н. С. Райский ўртоқларнинг «Узоқ умр» ва В. Н. Павлованинг «Гистология ва эмбриология асосларидан практикум» деган китобларини нашр этди. «Узоқ умр» китоби кенг китобхонлар учун мўлжалланган бўлиб, гигиена қоидаларини тарғиб қилади. «Гистология ва эмбриология асосларидан практикум» китоби эса университет ва институтларнинг биология-тупроқшунослик факультетлари студентлари учун қўлланмадир.

Ҳ. ҒУЛОМОВ.

СУДАН САВДО ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА БЎЛИШИ

1961 йилги Совет—Судан товар обороти тўғрисида музокаралар муносабати билан СССР да турган Суданнинг СССР даги элчиси Ёқуб Усмон бошчилигидаги Судан Республикасининг савдо делегацияси Ўзбекистон пойтахтида икки кун меҳмон бўлди.

Суданлик меҳмонлар республика экономикаси ва маданиятининг ривожланиши билан танишдилар. Улар Тошкент тўқимачилик комбинатида. «Таштекстильмаш» заводида бўлдилар. Делегация аъзолари Ўзбекистон ССР савдо министри А. А. Саримсоқов билан суҳбатлашдилар.

6 январда делегация Тбилисига жўнаб кетди. (ЎзТАГ).

В. И. МИЛОГРАДОВ

1961 йил 5 январда узоқ ва оғир касалликдан кейин Тошкент темир йўл бошқармаси сигнализация ва алоқа хизматининг бошлиғи, фахрий темир йўлчи Виктор Иустинович Милоградов вафот этди.

Виктор Иустинович йўлларни техника жиҳатдан қуроллантириш ишига муносиб ҳисса қўшди, у ишлаб чиқариш процессларини автоматлаштириш ва механизациялаштириш соҳасидаги қатор қимматли таклифларнинг автори эди.

Партия ва Ҳукумат В. И. Милоградовнинг хизматларини юксак баҳолади, уни Улуғ Ватан уруши ва Қизил Юлдуз орденлари, шунингдек медаллар билан мукофотлади.

Виктор Иустинович Милоградовнинг ёрқин хотираси қалбимизда абадий сақланади.

Бир группа ўртоқлари.

Редактор И. РАҲИМОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

7 ЯНВАРДА

12.00 — **Уйлаб жавоб бер** (катта ёшдаги мактаб ўқувчилари учун рус тилида), 12.30 — **«Узоқ соҳилларда»** номли бадиий фильм (ўзбек тилида). 18.30 — **«Ялқов айиқ»** (болалар учун мультипликацион фильм). 19.00 — **«Майсаранинг иши»** операси (Алишер Навоий номли театрдан). Танаффус вақтларида **Сўнгги ахборот**. Спектаклдан сўнг **«Ворислар»** деган киноповесть.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/I да эрталаб **Жизель**, кечқурун **Майсаранинг иши**. СССР халқ артистлари **Ҳалима Носирова Саодат Қобилова**, Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Саттор Ярашев**, **Карим Зокиров**, Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар **Жамол Низомхўжаев Михаил Давидовлар** қатнашади. 8/Iда эрталаб **Оққуш кўли**, кечқурун **Риголетто.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/I да эрталаб **Алишер Навоий**, кечқурун **Холисхон**, 8/I да эрталаб ва кечқурун **Ҳамза**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/I да эрталаб **Оқ нилуфар**, кечқурун **Раис уйланармиш**, 8/I да эрталаб **Раис уйланармиш** кечқурун **Паранжи сирлари** («Холисхон»).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 10/I гача **«Циркда арча»**. РСФСР да хизмат кўрсатган артист **Ю. В. Дуров** қатнашади. Томошалар кундуз соат 12, 3 ва 7 яримда бошланади.

КИНО

Қалъа сири — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 12 ва кеч 6 да). «ДРУЖБА» (1-залда кундуз ва кечқурун). «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб 10 ва 11-45 минутда).

Мўъжизакор — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун). «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 1 ярим ва 3-15 минутда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 1 ва кеч 5 да).

Янги Гулливер — «ВАТАН» (эрталаб соат 10-20 минут ва кундуз 12). «МИР» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 3 да).

Бировнинг ташвиши — «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун). «ДРУЖБА» (1 ва 2-залда кундуз соат 3, кеч 5, 7, 9 ва 10 да).

Бўрон олдида — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 ярим, кеч 7, 9 ва 10-40 минутда), «МИР» (кеч 8 ва 10 да).

Оленса Довбуш — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Чол ва денгиз — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 5 дан).

Йўқолган фотография — «СПУТНИК» (эрталаб соат 10 да).

Боғанч — СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 10 ва кундуз 12 да), НАВОИЙ номли (эрталаб 11 да). «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб 10 ва 11-45 минутда). «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 12, 1, 3 ва 4 да).

Чевар Марья — «ДРУЖБА» (2-залда эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да).

Ҳамма қийинчиликни енгиб — «МИР» (кундуз соат 2, 4 ва кеч 6 да).

САНЪАТ МУЗЕЙИДА

янги экспонатлар

Виставкаси очилган

8 январь кундуз соат 3 да,

ТОМОШАБИНЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Бу конференция музейнинг 1960 йилдаги ишига бағишланади.

Вахт кўча. 63-уйда турувчи **Учқун Қўчқоровнинг** 2-Луначарский переулок, 37-уйда турувчи Рагина Одилхўжаевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

Огородная кўча, 11-уйда турувчи **Шаҳринисо Сайраҳмонованинг** шу уйда турувчи Саидакбар Сайраҳмоновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: ТОШКЕНТ, «Правда Востока» кўчаси 26 уй

КОММУТАТОР — 26334, 33262. Редакция бўлимларининг телефонлари: партия турмуши — 33469. Пропаганда — 33469. Саноат ва транспорт — 29.005. Совет қурилиши — 34780. Кишлоқ хўжалиги — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34524. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005. Секретариат — 31226. Эълонлар — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси

Р. 01458. Нашр. Б. 6.